Туркистон бир, ватан бир

Туркистон

Ёшларнинг ижтимоий-сиёсий газетаси

1993 йил 29 июль • Пайшанба • № 87 (14115) ترکستان * TURKİSTAN Нархи 10 сўм.

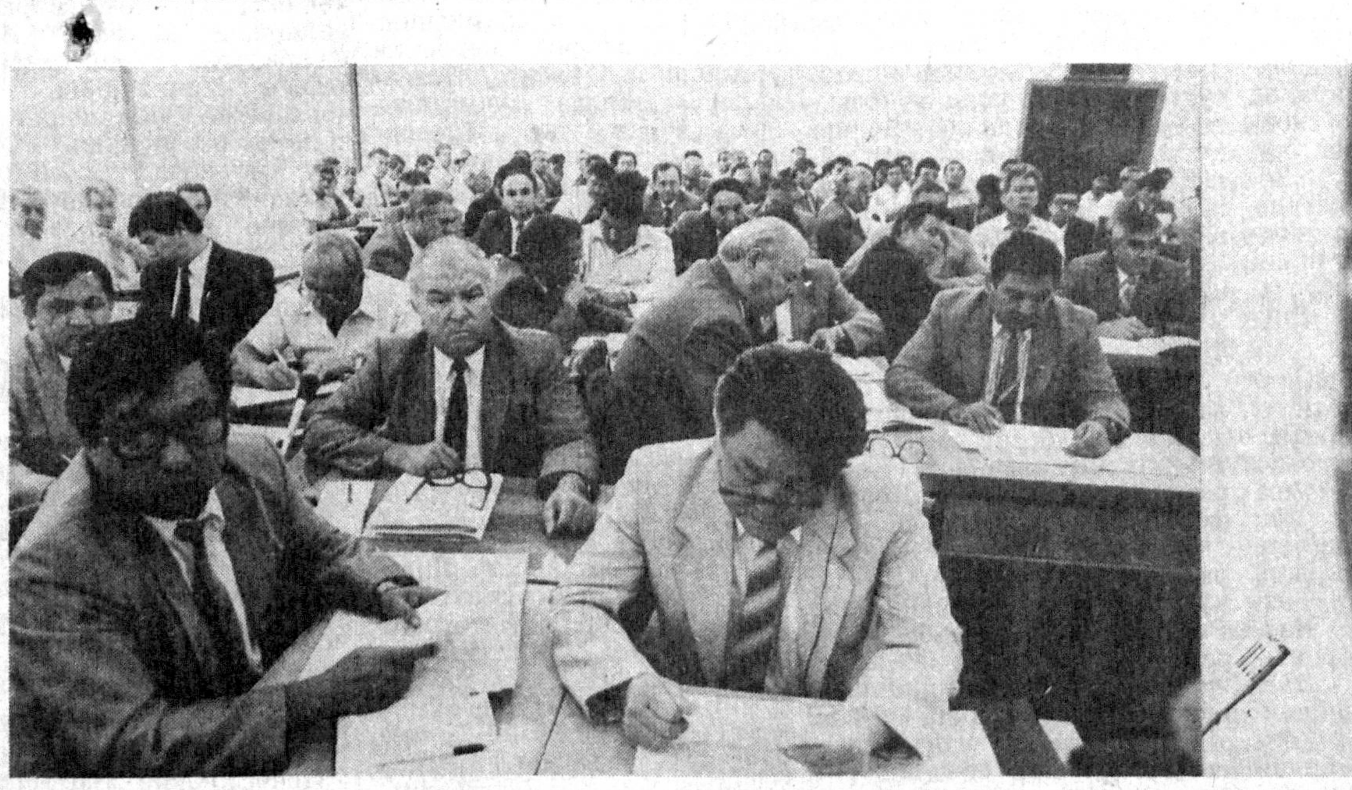

Республика Вазирлар Маҳкамасида

27 июль куни Республика Вазирлар Маҳкамасида вазирликлар, Давлат қўмиталари, концерн, корпорация, уюшмалар раҳбарлари ҳамда вилоят ҳокимлари иштирокида йиғилиш бўлди. Унда иқтисодий ислоҳотларнинг амалга оширилиши ва халқ хўжалиги тармоқларининг 1993 йил биринчи ярмидаги иш якунлари, корхоналарнинг зарар кўриб ишлашини бартараф этиш чора-тадбирлари, Вазирлар Маҳкамасининг «Давлат қишлоқ хўжалиги корхоналарига молиявий ёрдам кўрсатиш ва уларнинг хўжалик юритиш шаклларини такомиллаштириш тўғрисида», «Ўзбекистон Республикаси қишлоқ хўжалигида иқтисодий ислоҳотларни янада чуқурлаштириш чора-тадбирлари тўғрисида»ги қарорлари қандай бажарилаётгани муҳокама қилинди.

Йиғилишни республика Бош вазири А. Муталов очди.

Муҳокама этилган масалалар юзасидан Тошкент вилоят ҳокими С. Сайдалиев, «Ўздавкимёконцерн» раиси М. Мирзахўжаев, Сирдарё вилоят ҳокими Б. Маҳмудов, «Ўзқурилишматериаллари» концерни раиси И. Искандаровнинг ҳисоботлари тингланди.

Йиғилишда Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов нутқ сўзлади.

Йиғилишда Ўзбекистон Олий Кенгашининг раиси Ш. Йўлдошев, Республика Бош вазирининг биринчи ўринбосари И. Жўрабеков қатнашди.

СУРАТЛАРДА: йиғилишдан лавҳалар.

Р. ЖУМАНИЁЗОВ (ЎзА) суратлари.

ПРЕЗИДЕНТ АЛМАТИГА ЖЎНАБ КЕТДИ

Ўзбекистон Республикаси Президенти Ислом Каримов 28 июль куни Қозоғистон Республикасининг пойтахти Алмати шаҳрига жўнаб кетди.

Тошкент аэропортида Президентни республика Олий Кенгаши Раиси Ш. Йўлдошев, Бош вазир А. Муталов, Президентнинг Давлат маслаҳатчиси М. Умурзоқов. Ташқи ишлар вазири С. Саидқосимов кузатиб қолдилар.

(ЎЗА).

ЁШЛАР ТАШАККУРИ

Мустақил Ўзбекистон давлати ўзининг илк қадамлариданоқ ёш авлод камоли учун катта ғамхўрлик кўрсатиб келмоқда. Бунга жавобан республикамиз йигит-қизлари ўқишда, ишда, жамоат ҳаётида фидойилик кўрсатиб, миллий истиқлолимизни мустаҳкамлашга ўзларининг сезиларли ҳиссаларини қўшиб келмоқдалар.

Яқинда республикамиз Президенти ташаббуси билан яна бир эзгу ишга қўл урилди. Бир ой мобайнида барча вилоятларда ҳокимларнинг ёшлар вакиллари билан амалий учрашувлари бўлиб ўтди. Мазкур тадбирларда иштирок этган йигит-қизлар Ватан равнақи йўлида бор куч-ғайратларини аямасликларини, унинг муносиб фарзандлари бўлажакларини таъкидладилар, яратилаётган имконият ва шарт-шароитлар учун республика раҳбариятига миннатдорчилик изҳор этдилар.

Фурсатдан фойдаланиб, республикамизнинг қарийиб 2 миллионга яқин ёшларини бирлаштириб турган Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи барча йигит-қизлари номидан бу учрашувларни ўтказишга имконият яратиб бергани учун Ислом Абдуғаниевич Каримовга, уларда фаол қатнашган Ўзбекистон Республикаси Бош Вазирининг биринчи ўринбосари Исмоил Жўрабековга, республика Президентининг Давлат маслаҳатчилари Мавлон Умурзоқовга, Усмон Азимга, Президент девони масъул ходимларига, барча вилоят ҳокимларига самимий ташаккур билдирамиз.

ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ.

Энг сўнгги хабар

ЁРДАМ

Тожикистон Меҳнат ва аҳолини иш билан таъминлаш вазирлиги ҳамда БМТнинг Тожикистондаги қочқинлар ишлари олий комиссарлиги бошқармаси тузган битимга биноан республиканинг Хатлон вилоятидаги қуролли можаро оқибатида азият чеккан ва бошқа жойларга қочиб борган 365 минг кишига ёрдам бериладиган бўлди. Бу бошқарма биродаркушлик қирғини вақтида бутунлай ёки қисман вайрон бўлган ўн бир мингта уйни қайта тиклаш учун зарур бинокорлик материалларини сотиб олишга маблағ беради.

Бошқарма Меҳнат ва аҳолини иш билан таъминлаш вазирлиги ҳисобига 25.000 АҚШ доллари миқдорида пул ўтказди.

ҚЎШМА КОРХОНА ИШ БОШЛАДИ

Зарафшон шаҳридаги «Амонт» Ўзбекистон — Америко Қўшма корхонаси заргарлик буюмлари ишлаб чиқара бошлади. Йил охирига қадар 5 миллион долларлик тақинчоқ ясаш кўзда тутиляпти. Бу ердаги заргарлар Амриқо Қўшма Штатларида ўқиб, малака ошириб келган.

«ЧАПДАСТ» ШОФЁРЛАР

Навоий вилояти божхона ходимлари Зарафшон шаҳридаги давлат автомобиль назорати постида «69-09 ТШР» ҳамда «28-14 ТШЛ» давлат рақамли «КаМАЗ» автомашиналарини текширганида бирида 8 минг 225 килограмм, иккинчисида 8 минг 50 килограмм тарвуз борлиги аниқланди. Шофёрлар В. Горшанин ва Д. Дўсматов бу маҳсулотларни арзон нархда сотиб олиб, Қозон шаҳрига кетаётган экан.

Ушлаб қолинган маҳсулот мусодара қилиниб, «чапдаст» ҳайдовчилар қилмишига яраша жазо олди.

ИССИҚБУЛОҚНИНГ ШИФОБАХШ СУВИ

Чимбойда Иссиқбулоқ шифобахш сув манбаи топилганига анча вақт бўлса-да, ундан фойдаланилмаётган эди.

Яқинда табиатнинг бу нодир тухфаси аҳоли саломатлигига хизмат қиладиган бўлди. Иссиқбулоқ санаторийси очилишига бағишланган тантанада Қорақалпоғистон Олий Кенгаши Раиси У. Аширбеков қатнашиб, бу даволаш муассасаси мустақил давлатимиз ҳаётидаги муҳим ва қувончли воқеа эканини таъкидлади. Санаторийни қуриб битказишда жонбозлик кўрсатган ташкилот жамоаларига миннатдорлик билдирди.

— Бизда, — дейди санаторий бош врачи Назима Тўқсонбаева, — асосан ошқозон, ичак, жигар, ўт йўллари, юрак, асаб, бел оғриғи билан хасталанган беморлар даволанади. Йўлланма нархининг 90 фоизини бемор меҳнат қилаётган жамоа касаба уюшмаси тўлайди.

ҚЎРГАЗМА ОЧИЛДИ

Жиззах шаҳрининг Халқлар дўстлиги кўчасидаги мўъжазгина хиёбонда Голландия кўргазмаси очилади. Айни вақтда бу ерда тайёргарлик ишлари амалга оширилмоқда. Кўргазмада Голландия деҳқонлари ишлатадиган қишлоқ хўжалик машиналари ва қурилмаларини намойиш этиш режалаштирилган.

ҚИШЛОҚ ЎЙИНГОҲИ

Тўрақўрғон туманидаги «Ўзбекистон» жамоа хўжалигида беш минг томошабинга мўлжалланган ўйингоҳ барпо этилди. Уни жамоа хўжалигидаги қишлоқларнинг аҳолиси ўз кучлари билан қурди. Шу тариқа чинакам футбол майдонини орзу қилган қишлоқ болаларининг умидлари рўёбга чиқди. Бу ерда катталар ҳам ишдан кейин спорт билан шуғулланадилар. Хўжаликда футбол командаси ҳам ташкил этилди.

ЖАМОЛИДДИННИНГ ҒАЛАБАСИ

Анъанавий «Тур де франс» велопойгасида ўзбекистонлик велосипедчи Жамолиддин Абдужабборов энг фаол пойгачи деб тан олинди.

Дунёнинг ҳамма томонидан келган профессионал спортчилар уч ҳафта давомида Франция йўлларида беллашдилар. Кескин кураш билан ўтган йигирма босқич орқада қолди. Спортчилар тоғ йўллари ва текисликларда, шаҳар кўчалари ва серқатнов йўллар бўйлаб 3720 километр масофани босиб ўтдилар. Бу халқаро мусобақанинг кўпгина босқичларида қибрайлик спортчи пешқадамлар гуруҳига бошчилик қилди. Якунловчи, йигирманчи босқичда эса Жамолиддин барча рақиблардан ўзиб кетди ва маррага биринчи бўлиб етиб келди.

Ж. Абдужабборов «Тур де франс»да жами учта спринтер (яқин масофага ўтказилган) босқичда ғолиб чиқди. У жаҳондаги энг яхши спринтер деб эътироф этилди ва энг фаол пойгачига бериладиган яшил майкани олишга муваффақ бўлди. Бундан ташқари унга юз минг франк мукофот берилди.

(ЎЗА мухбири).

ЁШ ИЖОДКОРЛАРГА БАЙРАМ ТУҲФАСИ

Бухоро вилояти ҳокимлиги республика Вазирлар Маҳкамасининг ижодкор ёшлар уй-жой шароитини яхшилаш ҳақидаги қарорига биноан 30 нафар ижодкорни 1 сентябрь — Мустақиллик кунига қадар уй билан таъминлайдиган бўлди.

КОЛЛЕЖГА МАРҲАМАТ

Андижон гидромелиорация техникуми негизида янги ўқув йилидан бошлаб мелиорация ва сув хўжалиги коллежи ташкил қилинди. Унда асосан автоматик қурилмалардан фойдаланиш ихтисосига эга бўлган кичик муҳандислар тайёрланади. Шунингдек, талабаларга автомобиль ва двигателларни таъмирлаш ва уларга техник хизмат кўрсатиш ҳамда гидротехника иншоотлари қурилиши мутахассислиги ҳам ўргатилади. Коллежнинг кундузги ва кечки бўлимларида 376 нафар ўқувчи таҳсил олади. Марҳамат шаҳридаги бу ўқув юртини аъло баҳолар билан битирганлар Тошкент ирригация ва қишлоқ хўжалигини механизациялаштириш муҳандислари институтининг 3-курсига имтиҳонсиз равишда қабул қилинади.

Энг сўнгги хабар

ЎЗБЕКИСТОН ВА ҚОЗОҒИСТОН ПРЕЗИДЕНТЛАРИНИНГ УЧРАШУВИ

АЛМАТИ. 28 июль. ЎзА мухбири Л. Левин телефон орқали хабар қилади: Бугун Қозоғистон пойтахти бу ерга амалий ташриф буюрган Ўзбекистон Республикасининг Президенти Ислом Каримовни самимий кутиб олди.

Икки Президентнинг бу учрашуви ҳақида май ойида Нурсултон Назарбоев Тошкентга борган вақтида келишиб олинган эди. Сиёсатчилар, социологлар, халқаро мутахассислар ушбу ташрифдан кўп нарсани кутмоқдалар. Учрашувнинг асосий вазифаси — етилган.

Ислом Каримов Ўзбекистон миллий ахборот агентлиги мухбирининг саволига жавобан бундай деди:

— Қозоғистон билан Ўзбекистон азалий яхши қўшни ва ҳамкорлардир. Минтақадаги икки йирик мустақил давлатнинг ҳозирги ўтиш давридаги мақсадлари бир хил. Биз республикаларимиз ўртасидаги ҳамкорлик муносабатларини чуқурлаштиришга тааллуқли ҳужжатларни имзоламоқчимиз. Иқтисодиётнини муфассал кўриб чиқишимиз, республикаларимизнинг жуда улкан салоҳиятларидан қандай қилиб яхшироқ фойдаланишни ўйлаб кўриш зарур. Табиат ресурслари, мавжуд моддий-техника, саноат имкониятлари шулар жумласидандир.

Икки давлат бошлиқларининг Алматидаги учрашувидан олдин мутахассислар гуруҳи ишлади. Мутахассислар кўриб чиққан муҳим масалалар орасида Ўзбекистонга Қозоғистон донини етказиб бериш масаласи ҳам бор эди. Учрашувда бу хусусда қандай қарор қабул қилиниши кейинроқ маълум бўлади. Аммо, республикамизга Қозоғистон ғалласи келтирилишига умид қилса бўлади. Чунки мутахассислар ғаллани океан ортидан келтиргандан кўра, қўшнилардан сотиб олиш яхшироқ, дейишмоқда.

Нурсултон Назарбоевнинг фикри билан танишинг:

Марказий Осиё минтақасидаги умумий вазият кўп жиҳатдан Ўзбекистон билан Қозоғистоннинг тутган йўлига боғлиқлиги сир эмас. Россияда пулни алмаштириш билан боғлиқ пала-партишликлар бизни ҳам ташвишга солаётганлиги табиийдир. Ҳозирча биз рубль зонасида эканмиз, бундай вазиятда умумий стратегияни ишлаб чиқишимиз, бу масалада бир хил иш тутишимиз зарур. Республикаларимиз Россия билан муносабатларни кенгайтириш ва чуқурлаштиришдан манфаатдордир. Лекин бу муносабатларни янги, тағин ҳам адолатли негизга қурадиган пайт келди. Қозоғистон билан Ўзбекистон ўртасидаги ўзаро манфаатли бирлашувни чуқурлаштириш тўғрисида гапирадиган бўлсак, иқтисодиётни бирлаштириш жуда зарур ва уни ҳаётнинг ўзи кун тартибига қўймоқда. Президент Ислом Каримов билан мен Тожикистон — Афғонистон чегарасидаги ҳозирги аҳволни эътиборсиз қолдира олмаймиз: давлатларимизнинг манфаатлари, халқларимиз хавфсизлигини таъминлаш бу соҳада ҳам ягона ёндашувни, муштарак қарорлар қабул қилишни тақозо этмоқда.

Шу куни икки давлат бошлиқлари ўртасидаги музокара бошланди. Музокара Қозоғистон Президентининг шаҳар ташқарисидаги қароргоҳида ўтмоқда.

Ватан ҳақида ўйлар

Чўлда ўрмалаб юрган жониворлар ҳам туғилишданоқ ўз маконларини биладилар, ҳавода учувчи, қушлар ҳам, денгиз ва дарёлардаги балиқлар ҳам ўз ошёнларини ҳис қиладилар, ҳатто болари ва шунга ўхшашлар ҳам ўз уяларини муҳофаза қиладилар. Шунинг каби одамлар ҳам қаерда туғилиб, парвариш топсалар, ўша жойга чексиз меҳр қўйган бўладилар.

Франциск СКОРИНА

Нью-Йоркнинг чет бир қисмида Брайтон-Бич деган шаҳарча бор. Бу ерга ҳар йили собиқ СССРдан минглаб муҳожирлар келиб қўшиладилар. Брайтон-Бични «Иккинчи Одесса» ҳам деб қўйишади. Сабаб шулким, шаҳарча аҳолисининг ярмидан кўпроғини собиқ одессаликлар ташкил этадилар.

«Останкино» телекомпаниясининг таниқли журналисти Владимир Молчанов яқинда ўзининг навбатдаги «Ярим тунгача ва ярим тундан кейин» кўрсатувини ана ўша Брайтон Бичдан олиб борди. Қизиқ бир нарса ёдда қолди. Журналист ўрта яшар, савлатдор, қориндор кишига шундай савол билан мурожаат қилади:

— Мана сиз Россияни, Ватанингизни бутунлай ташлаб, бу ерларга келибсиз... Ватандан бира тўла кечибсиз... Ўкинмайсизми? Сал бўлса-да, юрагингиз ачишмайдими?

Ҳалиги одамнинг юзларида ғалати бир тиржайиш пайдо бўлади.

— Ватан? Қанақа Ватан? Ўкиниш? Юрак ачиши? Булар ҳаммаси баландпарвоз гаплар, холос. Билиб қўйинг, қорин қаерда тўйса, чўнтак қаерда қаппайса одам учун ўша ер Ватан. Ҳи-ҳи-ҳи...

Мен, мана шу кўрсатувни томоша қилгач, туни бўйи ухлай олмадим. У ёнимдан бу ёнимга ағдарилиб чиқдим. Ҳалиги ватанфурушнинг масхараомуз тиржайиши ҳеч кўз ўнгимдан кетмасди. Ҳадеб Ғамзат тоғанинг оппоқ сочлари, ажин босган юзи кўз ўнгимда жонланаверди. «Сен бахтлисан, Собиржон, — деган овоз қулоғим остида жарангларди, — чунки бошингда Ватанинг бор...»

Бу сўзларни у менинг дадамга айтарди.

Эллигинчи йилларнинг бошлари эди ўшанда.

ЭСДАЛИКЛАРДАН. Эллик биринчи йил. Мосси қишлоғи.

Ўша пайтлар бизнинг юртимизда бир неча юз хонадон чечин ва балқар оилалари яшашарди. Улар Сталин зулми туфайли ўзларининг жаннатмакон тоғли ўлкаларидан йигирма тўрт соат ичида бадарға қилинган эдилар. Кавказдан то Ўрта Осиёга етиб келгунларича йўлларда, қора молга мўлжалланган вагонларда чеккан азобларини гапириб беришса, эт-этингиз жунжикиб кетарди. Қанчалари совуқдан, очликдан ўлиб бўлишган... Етиб келолганлари эса ниҳоятда даҳшатли ҳаёт кечирардилар. Эрталабдан яқин атрофдаги тоғларга чиқиб кетишар, куни бўйи тошбақа теришар, кечалари билан эса уларнинг гўштини косасидан ажратиб чиқишарди. Тонгга яқин тошбақа шўрва тайёр бўларди. Ҳаёти шу эди бечораларнинг!

Ғамзат исмли балқар чол дадамнинг чойхонасида, бир четдаги тўшакда ёнбошлаганча кун ўтказарди. Ҳеч кими йўқ эди унинг. Хотин, бола-чақалари йўлда очликдан ўлиб кетишганди. Ўзининг ҳам вақти-соати яқинлашиб қолганини чол дили билан ҳис қиларди.

Кунлардан бирида у дадамни ўз ёнига чақирди.

— Бу ёққа кел, Собиржон сенга бир юрагимни ёзиб олай.

Сўнг, дадам қўлтиқтаёқларига суянганича унинг ёнига келиб ўтираркан, Ғамзат тоға оппоқ соқолларини силаб, узоқларга хаёлкаш назар ташлаганча сўз бошлади.

— Сен бахтлисан, укам, жуда-жуда бахтлисан. Тўғри, фронтдан бир оёқ билан келдинг. Келгунингча онанг икки кўзидан айриди. Ҳозир бир оёғинг билан бир этак жонни боқяпсан. Ҳаётинг оғир. Аммо сени асло-асло бахтсиз деб бўлмайди. Биласанми, нима учун?

— Нима учун, Ғамзат тоға!

— Ватанинг бор сенинг. Киндик қонинг тўкилган тупроғинг ўзингники. Эҳ, укам, Ватандан жудо бўлиш каби бахтсизлик, бу каби кулфат нима эканлигини сен билмайсан. Билмагин ҳам! Мана, биз, бутун бошли бир халқ Ватанимиздан жудо бўлдик...

(Давоми 2-бетда).

Америқоликлар Ўзбекистонда дам олишади

Мустақил Республикамиз байроғи давлатлароша ҳилпирамоқда. Унинг дўстлари сони тобора ортиб бораётир. Амриқо Қўшма Штатлари республикамизнинг мустақиллигини биринчилардан бўлиб тан олган давлатлардан бири. Айни дамда АҚШ билан мамлакатимиз ўртасида сиёсий, иқтисодий ва бошқа томонлардан алоқалар тобора мустаҳкамланмоқда. Амриқолик талабаларнинг серқуёш юртимизга ташриф буюриши, бизнинг ёшларимизнинг океан ортида бўлиши мана шу ҳамдўстликнинг мевалари эмасми!

Бундан бир неча кун олдин газетамизда ўзбекистонлик мактаб ўқувчиларидан бир гуруҳи Амриқога ёзги таътилни ўтказиш учун жўнаб кетганлиги ҳақида хабар берган эдик. Куни-кеча эса амриқолик ёшлардан 6 нафари республикамизга келишди. Бу «Халқаро мерос» уюшмаси ташаббуси билан амалга ошаётганини яна бир бор эслатиб ўтмоқчимиз.

Ташрифнинг биринчи куни меҳмонлар Ўзбекистон Ёшлар Иттифоқи Марказий Қўмитасида қабул қилиндилар. Амриқолик ёш дўстларимиз билан танишиб, ҳамсуҳбат айлагани оммавий ахборот воситалари ходимлари ҳам таклиф этилди.

Ўзбекистон ЁИ Марказий Қўмитаси биринчи котиби Адҳам Орзиматов маросимни оча туриб, аввало меҳмонларни жонажон диёримизга ташриф буюрганликлари билан қизғин қутлади. Сўнгра икки давлат Ўзбекистон — Амриқо ўртасидаги муносабатлар тобора ривож топаётганидан мамнун эканлигини билдирди. Марказий Қўмита олиб бораётган ишлар, унинг етакчилигида ўтказилаётган қатор тадбирлар, қолаверса, ёшларимизнинг фаоллиги хусусида йиғилганларга сўзлаб берди.

Йиғилиш сўнгида амриқоликларга қимматбаҳо совғалар ҳадя этилди.

Амриқоликларнинг республикамиз бўйлаб сафари қизғин таассуротларга бой бўлиши кутилмоқда. Улар Ўзбекистоннинг фахри бўлмиш Самарқандда, сўлим Фарғона гўшаларида бўлишади. Қўшни Тожикистоннинг Хўжанд шаҳрига саёҳат қилишади. Оролбўйига бориш ҳам режалаштирилган. Ҳамма жойда меҳмонлар иззат-икром билан кутиб олинишига шак-шубҳа йўқ. Зеро, ўзбекнинг бағри кенг. У ўзининг очиқ қўл, меҳмоннавозлиги билан дунёга донг таратган.

СУРАТЛАРДА: амриқолик ёшлар Ўзбекистон ЁИ Марказий Қўмитасида қабул қилинган пайтидан лавҳалар.

Матн ва суратлар муаллифи Муҳаммад АМИН.

Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллиги олдидан

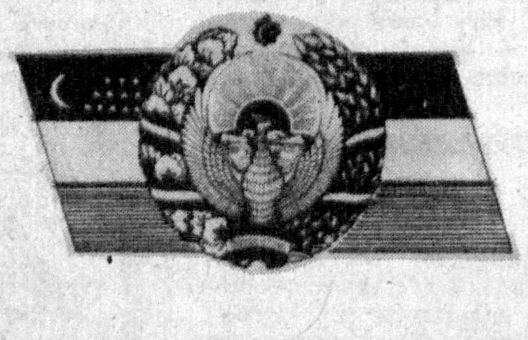

Ватан ҳақида ўйлар

(Боши 1-бетда).

Сўнг томоғига бир нарса тиқилгандай бўлди. Йиғлаб юборди. Кўз ёшлари оппоқ соқолига юмалаб туша бошлади.

— Менинг биттаю битта орзум бор эди, — давом этди чол, — овулимизнинг кун ботиш томонида, баланд-баландларда ажойиб бир ўтлоқ ястаниб ётади. Ундан ҳам юқорироқда катта харсанг бор. Шу ердан бутун қишлоқ кафтдай кўзга ташланиб туради. Мен сўнгги соатларим етиб келганида ана ўша совуқ харсангга юзимни қўйганча яратганнинг ўзига омонатини топширишни мўлжаллаб юрардим. Аттанг, насиб қилмаган экан...

... Ҳозир Ғамзат тоғанинг қабри бизнинг қишлоқдаги баланд бир текисликда жойлашган. Лекин бу — унинг Ватани эмас. Раҳматлик то сўнгги нафасигача ўз овулини, она тупроғини қўмсаб ўтди. Армон билан кўз юмди бу дунёдан.

Халқаро тилда «ностальгия» деган сўз бор. Таржимонлар уни ўзбек тилига «Ватанни қўмсаш» дея ўгиришибди. Мен эса бу маънони бироз чуқурлаштирган бўлур эдим. Фақат қўмсаш эмас, балки ичикиш. Ҳамма ҳам сезавермайди бу нарсани. Ҳеч маҳал оғримаган одам соғлиқни баҳосини билмагани каби, Ватандан йироқ тушмаган кимса ҳам Ватанга ичикиш ҳиссини ҳеч қачон қалбидан ўтказа олмайди.

ЭСДАЛИКЛАРДАН. ГЕРМАНИЯ, ХУШМАНЗАРА ЎРМОН, 1963 йил.

Мен армия сафидан туриб Ўзбекистон радиосининг диктори Қодир Мақсумовга шундай хат йўлладим.

«Ҳурматли Қодир ака! Совет Армияси сафида хизмат қилиб юрган оддий бир жангчиман. Сизга адашман.... Армиядан аввал ҳам сизнинг овозингизни радиодан жуда кўп марталаб эшитганман. Кеча эса бу ерда, Германия ўрмонларида бир радиоҳаваскор дўстимиз ёрдамида Тошкент тўлқинини ушлашга муваффақ бўлдик. Сизнинг «Тошкентдан гапирамиз!» деган жарангдор, янгроқ овозингизни тингладиму ўзимда йўқ яйраб кетдим. Гўёки Ўзбекистоннинг жаннат боғларида сайр қилиб юргандай ҳис этдим ўзимни».

Икки ойдан сўнг Қодир акадан жавоб хати олдим.

«Салом, нотаниш адаш укам! — деб ёзган эди у. — Мактубингизни олдим. Унинг ҳар сатридан Ватанга бўлган меҳр-муҳаббатингиз, соғинчингиз кўзга ташланиб турибди.

Сиз ўз йигитлик бурчингизни Ватандан йироқда ўтаяпсиз экан. На илож, эр кишининг бошида шундай ташвиш ҳам бор. Лекин бир нарсани эсдан чиқарманг. Ўзбек халқи ўзидан йироққа тушган қанча фарзанди бўлмасин, биронтасини ҳам унутмайди.

Ҳали шундай кунлар келадики, Ватан сизни яна ўз бағрига олади. Яна унинг сўлим-сўлим боғларида кезасиз. Халқингиз, юртингиз сизни кутяпти. Ушбу нарсани ҳеч қачон эсдан чиқарманг.»

Ҳа, ўша пайтлар биз «ягона СССР фарзандлари» эдик. Ҳатто ўзбек деган миллат борлигини эса кўпчилик билмасди ҳам. Темур, Улуғбек, Навоий, Ал-Хоразмий, Беруний, Бобур авлодларини ҳеч ким танимас эди. Алам қилмайдими кишига? Ва, мана ниҳоят...

Ниҳоят, мен қўлимда «Мустақил Ўзбекистон тарих силсилаларида» китобини ушлаб турибман. Унда Ўзбекистоннинг давлат Герби ҳамда давлат Байроғи остида шундай изоҳлар бор:

«Мустақил Ўзбекистон:

Давлат тузуми — Республика.

Қонун чиқарувчи Олий органи — Олий Кенгаш.

Давлат ва ҳукумат бошлиғи — Президент.

Территорияси — 447,4 минг квадрат километр.

Аҳолиси — 20,7 миллион киши (1991)

Пойтахти — Тошкент (аҳолиси — 2120 минг киши, 1991).

Мустақиллик куни — 1 сентябрь. (1991 йилдан)»

Бу кўрсаткичларга мен яна бир тарихий санани қўшиб қўймоқчи эдим: «Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилинган кун — 1992 йил 2 март».

Ўша тарихий 2 мартни эсладиму ногоҳ Абдуқодир ва Абдурауф жаноблари кўз олдимга келишди.

НАМАНГАН, 1992 йилнинг 10 марти.

Хизмат сафарида юрар эканман, мен бу қутлуғ шаҳарда Саудия Арабистонидан келган икки нафар меҳмон билан танишиб қолдим. Улар ниҳоятда художўй одамлар экан. Энг аввало Ўзбекистон ўз истиқлоли ва мустақиллигини қўлга киритганлиги шарафига дуо қилдилар. Сўнг жаноб Абдуқодир менга юзланди.

— Мен бир нарсани тушунолмаяпман ва кўп ажабланаяпман, домла...

— Хўш-хўш, эшитайлик...

— Мана, бир неча ой муқаддам Ўзбекистон ўз мустақиллигини қўлга киритди. Бир ҳафта муқаддам эса Бирлашган Миллатлар Ташкилотига қабул қилинди. Жаҳон ҳамжамиятининг энг катта биноси ёнида мустақил Ўзбекистон байроғи ҳилпирай бошлади.

Мен ўзим Саудияда туғилганман. Бобом шу ерлик, наманганлик. Лекин томиримда жўш урган қон мен ҳам шу Ўзбекистоннинг бир қисми, бир зарраси эканлигимни ҳамиша эслатиб туради. Унутманг, домла, дунёда ўзбеклар кўп, лекин Ўзбекистон битта холос. Юртимиз ўз озодлигини эълон қилгач биз Саудияда туриб, Германия билан, Туркия билан, АҚШ билан боғландик. Ўша ердаги ўзбеклар билан. Телефон орқали бир-биримизни қучдик, ўпишдик. Истиқлолимиз билан бир-биримизни табрикладик. Юзларимизни кўзларимиздан оқиб тушган қувонч ёшлари ювди...

— Кечирасиз, тақсир, — дея олдим ниҳоят, — шўро ҳукумати кейинги эллик-олтмиш йил ичида «Сизлар мустақилсизлар, озодсизлар» дея онгимизга ўз мафкура уруғини шунчалик кўп сочдики, ниҳоят ҳеч нарсага ишонмай қўйдик. Ўша 1991 йилнинг 31 августида жумлаи жаҳонга мустақиллигимизни эълон қилганимизда ҳам ҳатто баъзилар бунга ишонишмади. Лекин Президент Каримов халқни Туркияда Мустафо Отатурк, Ҳиндистонда Жавоҳарлаъл Неру каби доҳиёна йўлга бошлаганини, Ўзбекистон ҳаётини бутунлай ўзгартириб юборадиган, катта жасорат, матонат, мардлик, қаҳрамонлик талаб қиладиган ишга қўл урилганлигини сал ўтмай англаб олдик, холос.

ТОШКЕНТ, 1990 йил, август.

Республика телевидениеси мухбири олмониялик таниқли журналист ва шоир Темирхўжа билан суҳбатлашаётир.

Меҳмоннинг кўзларида ёш йилтирайди.

— Эртага мен ўз юртимга, Олмонияга қайтиб кетаётирман, — дейди нигоҳини бир нуқтага қадаб, — лекин у ёққа менинг таним, жасадим кетаяпти, холос. Юрагим эса шу ерда, Ўзбекистонда қоляпти. Мен Ўзбекистондан йироқда туғилганлар тоифасиданман. Бироқ Ўзбекистон — аждодларим юрти. Қалбим ҳамиша шу юртга талпиниб туради. Шу юртга интилади.

СУРХОНДАРЁ, БАНДИХОН ТУМАНИ. Икки йил Афғонда, ҳарбий хизматда, сўнгра эса уч ярим йил давомида мужоҳидлар қўлида бўлган собиқ жангчи йигит Абдусоат Бакиров билан суҳбатлашиб ўтирибмиз.

— Мана, сиз дунёни кўриб келдингиз, ука. Бир неча йил Ватандан йироқда юрдингиз. Ўша юртларда қолиб кетишингиз тўғрисида таклифлар бўлмадими? — сўрайман мен.

—Бўлганда ҳам қандоқ!—жавоб қилади у,—бизнинг юртда қолгин дея бир неча бор илтимос қилишди. Ҳоҳласанг эртага Покистонга жўнатамиз, хоҳласанг Қўшма Штатларга, дейишди. Подшоҳлардай ҳаёт кечиришимни айтишди. Мен кўнмадим. «Менинг Ватаним битта — Ўзбекистон» дедим. «Фақат ўша ерга бораман» дедим. То ўла-ўлгунимча бу сўзимдан қайтмаслигимни айтдим.

Сўнг бир фурсат ўйга толди.

— Генерал Абдурашид ака Дўстимга раҳмат. Менинг ҳолатимни тушунди. «Ватанни соғинибсан-да, йигит, — деди у, — жуда-жуда соғинибсан. Кўзларингдан кўриб турибман. Албатта ёрдам бераман. Ўзбекистонга қайтасан. «Охири ваъдасини бажарди. Менинг қайтишимга кўмаклашди. Раҳмат у кишига.. Умуман олганда эса, ака, уларнинг Парижу Нью-Йоркларини қишлоғимизнинг эгри бир кўчасига ҳам олмайман...

Биз неча-неча йиллар давомида «Ватан Кремлдан бошланади» дея ўзимизни ўзимиз алдаб келдик. «Ватан менинг ўз қишлоғимдан, ўз маҳалламдан, ўз уйим остонасидан бошланади», дейишга қўрқдик. Токи, Доғистондан Расул оға Ғамзатов чиқиб, «Ватан менинг овулимдан бошланади» дея баралла жар солмагунча. Замона зайли шунақа эди. Мана шу журъатсизлигимиз учун шахсан мен Ватанимдан тиз чўкиб кечирим сўрашга тайёрман.

Қимматли ўқувчим! Ватан ҳақидаги бу чизгиларимни мен фақат юксак, эҳтиросли туйғулар билан якунламоқчи эдим. Лекин, Фарғона палови қалампирсиз бўлмаганидек, бу чизгиларга ҳам бироз аччиқ қўшмасак, бўлмайдиганга ўхшайди, зеро ҳаётнинг ўзи ҳам оқу қора ранглардан иборат.

Гап шундаки, яқинда мен Амударёда, Ўзбекистон—Афғонистон чегарасида бўлдим. Бу чегарани энди ўзбекнинг ўз жангчилари қўриқлаб туришибди. Бундан кўнглим тўлди. Ўзбекистон энди ўзининг ҳақиқий давлат чегарасига эга бўлганлиги қалбларга илиқлик бағишлайди. Лекин.

Ўзбекнинг жаҳон тараққиётида, цивилизациясида ўзининг муносиб ўрни бор. Аждодларимиз кимлар эканлигини бир ўйлаб кўрайлик ва тарозининг тошини шунга қараб босайлик. Берунийни эслайлик, Ал-Хоразмийни, Алишерни, Темурни, Улуғбекни, Бобурни. Мабодо бирон бир миллатнинг мана шундай алломалари бўлса, улар қай йўсинда ва қандай фахрланар эдилар, ёлғиз ўзларига маълум... Лекин 130 йиллик Русия истибдоди ўша алломалар номини қора қилди. Тарихдан ўчиришга уриниб кўрди. Бироқ ўчиролмади. Ҳақиқат барибир ғалаба қозонди.

— Президентимиз кўплаб сафарга чиқяпти,—давом этди у яна,—лекин у шундай улуғ халқнинг вакили эканлигини билганлар бор, билмаганлар бор. Билганлардан бири Саудия Арабистонининг қироли жаноби Фаҳддир. У Ислом Каримов қандай буюк халқ фарзанди эканлигини билгани учун ҳам муқаддас Каъба эшигини очиб берди. Бу эшик унча-мунча одамларга очилавермайди...

... Мана, ҳурматли дўстим, республикамиз озодлиги, мустақиллигининг икки йиллиги олдидан сизга бир инсон, бир қаламкаш сифатида юрагимни ёзиб олдим ва рост гап, бироз енгил тортгандай бўлдим.

Ушбу чизгиларимни сўнгги эсдалигим билан якунламоқчиман.

СУРХОНДАРЁ, ДЕНОВ РАЙОНИ. 1993 йилнинг 15 майи.

Генерал Собир Раҳимов номли колхоз раиси, Ўзбекистон халқ депутати Иброҳим ака Файзуллаев билан бирга узоқ тоғ қишлоғидан қайтаяпмиз.

— Биласизми, ука, — сўз қотади суҳбатдошим у кишининг ёши тўғрисидаги саволимга жавобан, — мен дунёга икки марта келганман. Биринчи бор 1933 йилнинг августида. Шу йили олтмишга чиқаман. Иккинчи марта эса — 1991 йилнинг 31 август куни — Ўзбекистон Республикаси Олий Кенгаши мустақиллигимизни эълон қилган куни. Шу куни ўз Ватанимга эга бўлдим. Мустақил, озод, тенг ҳуқуқли Ўзбекистонга. Шу боис ҳам ўзимни энди икки ёшга тўлаётган ҳисоблайман.

Таниқли раис кўпдан бери менинг юрагимга ўрнашиб олган ҳис-туйғуларни пайқаган эди гўё...

Ватандошим! Озод Ватаннинг озод фарзанди! Аминманки, шу қутлуғ ўй сизнинг ҳам қалбингизда бор...

Қодиржон СОБИРОВ.

ДУНЁНИ ИСТЕЪДОД ҚУТҚАРАДИ

Улар иккита! Ферузалар. Ёшлар ташкилотлари, ижодий уюшмаларда ҳамма танийди. «Қайси бири» деб сўраб қўйишади. Иккаласи ҳам комсомол ташкилотларида кўп йиллар ижодкор ёшлар билан ишлашган. Комсомол тарихга айлангач ҳам шу ишни давом эттиришди. Гапимиз уларнинг бири, яъни Хўжаеваси ҳақида.

Феруза Хўжаева ҳозирги пайтда Абдулла Қодирий жамғармасида ишламоқда. Жамғарма олиб бораётган ишлар, буюк адибимизнинг юз йиллигини нишонлашга тайёргарлик каби масалалар алоҳида мавзу. Феруза билан бошқа масалада суҳбатлашдик.

Кейинги пайтда илгари ёшлар ташкилоти сайи-ҳаракатлари билан ўтказиладиган ёш ижрочиларнинг «Камолот», «Қизиқчи» конкурслари, ёш эстрада қўшиқчиларининг Ботир Зокиров хотирасига бағишланган конкурсларида жамғарма ҳам ташкилотчилик қилмоқда. Мен ўзимча бу ҳолни Феруза билан боғладим.

— Қайсидир маънода гапингизда жон бор,—деди у. — Қатор йиллар «Ўзбекистон комсомоли» агитпоездида ишлаганман. Ўша пайтларда бирор ой йўқ эдики, ижодкор шоирлар, ёзувчилар, мусаввирлар, қўшиқчиларни йиғиб, вилоятларга жўнамасак. Колхозларда, завод-фабрикаларда, мактабларда, тўғридан-тўғри дала шийпонларининг ўзида ёшлар билан, меҳнаткашлар билан учрашувлар қилардик. Ҳозирги кўзга кўринган кўплаб шоиру ёзувчилар, қўшиқчилар катта давраларнинг, катта саҳналарнинг хадисини ўша ерларда олишган. Шунинг учунми гап айланиб ҳозирги пайтда комсомол давридаги ишлар танқид қилинганда кўпам қўшилавермайман. Ўша пайтларда ҳам яхши ишлар, хайрли тадбирлар кўп амалга ошириларди. Тошкентдан олис қишлоқдаги пахтакор ёшлар ҳузурига бориб қўшиқ айтиш, суҳбатлашиш, уларга озгина бўлса-да далда бўлиш ҳозир ҳамманинг ҳам қўлидан келавермайди. Ўша пайтларда эса бу ишларни жуда кўп бор қилардик. Бировдан қўрқиб эмас. Буни ишимиз, вазифамиз, масъулиятимиз деб билардик.

Комсомол тарихга айланди. Унинг ташвиқот поезди эса бозор иқтисодиёти шарофати билан тижорат идораларига сотиб юборилди. Афсус...

Ҳозирги миллий мафкура яратилиши даврида у кўп асқотиши мумкин эди. Республика раҳбарияти олиб бораётган сиёсатни жойларда тарғиб қилишда кўп нафи тегарди.

Жамғармага ишга ўтганимдан кейин эски тажрибалар, имкониятлар ҳавога учмасин дедик. Қолаверса, жамғарманинг низомида ҳам бундай тадбирлар ўтказиш, истеъдодлар тарбияси билан шуғулланиш алоҳида ўрин тутади.

— Шундай бўлсада, менинг назаримда ундай тадбирларни ўтказиш ишига жамғарма бош қўшаётгани яхши-ю, аслида у...

— Тушундим. Менинг ҳам фикрим шундай. Жамғарма улуғ адибимизнинг ҳаёти ва ижодий меросини ўрганиш каби масалалар билан шуғулланиши керак ва бу ишлар амалга ҳам ошмоқда. Ҳозир вилоятларда бўлимларимизни очмоқчимиз. Келгусида жамғармага халқаро мақом бериш режаларимиз ҳам бор.

Шу билан биргаликда бояги гапингизда жон бор. Ёш ижодкорлар билан ишлаш ва турли кўрик конкурслар эндиликда кучли малакали, имкониятлари ҳар томонлама етарли бўлган ягона бир марказда амалга оширилиши керак. Яқинда ҳурматли санъаткоримиздан бири матбуотда бир фикр айтибдилар. Яъни, Ёшлар Иттифоқи қўмиталари турли-туман конкурслар ўтказиб мўмай пул ундираётган эмиш. Лекин мен у кишига эътироз билдиришга мажбурман. Кейинги пайтларда ўтказилаётган бу конкурсларнинг биронтасидан ҳам Ёшлар Иттифоқи моддий маънода манфаатдор бўлмаган. Қайтанга бу конкурслар қимматга тушган. Лекин шу билан биргаликда қанча-қанча ёш талантлар кашф этилганини менимча ҳеч ким инкор қила олмаса керак. Улар эса эндиликда халқимиз суйган санъаткорларга айланганлари рост. Ташкилот орттирган бойлик мана шу.

Яқинда Ўзбекистон Президентининг Фармони билан «Истеъдод» жамғармаси ташкил этилганлиги жуда улуғ иш бўлди. Менинг назаримда жамғарма барча соҳадаги истеъдодларни бирлаштирувчи, уларнинг қобилиятларини янада кенгроқ қулоч ёзиши учун имконият яратувчи марказга айланиши керак. Ва у юқоридаги турли-туман истеъдод кўрикларини, танловларини ўтказишнинг ташкилотчиси бўлиши керак. Шу маънода жамғармага ҳақиқий бу ишнинг фидойилари, ёш истеъдодлар билан ишлай олиш тажрибасига ва кўникмасига эга малакали мутахассислар жалб қилинса, янада яхши бўлади. Бу ҳазилакам гап эмас. Чунки ёш ижодкорларнинг ўзига яраша турфа феъл-атворлари бўлади, уларни тўғри тушуниш, кўнглига қўл сола билиш, айтолмаётган гапларини, ҳаёлидаги режаларини ҳис қила билиш керак. Ана шу йўл билан, истеъдодларни эринмай ва сидқидилдан тарбиялаш эвазигагина уларнинг ҳақиқий камолотига эришиш мумкин. Ана шундагина Ўзбекистоннинг эртанги куни ҳақиқий истеъдодлар кучи билан янада гўзалроқ бўлади. Зеро, ҳаммага ёд бўлиб кетган «Дунёни гўзаллик қутқаради» деган гап тўғридир. Гўзалликни эса истеъдодлар яратади.

А. АҲМЕДОВ.

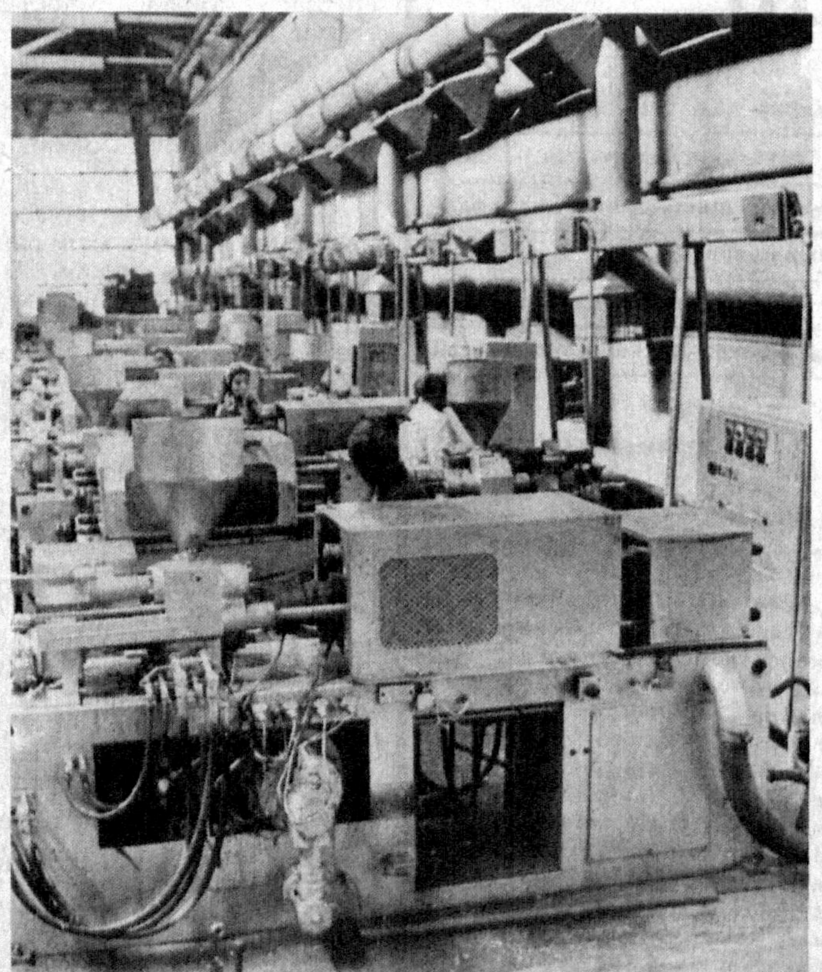

Бирмунча вақт илгари Жиззах елим буюмлар заводи тамоман танг аҳволда қолганди. Донецк ва Бошқириядан келтирилиши лозим бўлган хом ашё тўхтатиб қўйилган, заводда иш суръати пасайгандан-пасайиб борарди. Аммо кўрилган чора-тадбирлар натижасида ишлаб чиқариш тўхтаб қолгани йўқ. Кўмакдошлар ҳам топилди. Ставрополь ўлкасидан завод учун энг зарур маҳсулотлар келтирилди.

Жиззахликлар бу билан чекланиб қолишмади. Талаб катта бўлган турли ҳажмдаги елим қувурлар кўплаб ишлаб чиқарила бошланди. Ҳа, деган туяга мадад, деганларидек аҳволни ўнглаш учун елим челак, тоғора, суюқликлар учун идиш ва бошқа маҳсулотлар тури ҳам кўпайтирилди.

Ҳозир заводда иш қизғин, маҳсулотлар дўконларда туриб қолаётгани йўқ. Бунинг устига хом ашё ҳам келиб турибди.

СУРАТЛАРДА: қуйиш цехи ишчиси Хайриниса Исроилова завод маҳсулотларини намойиш этмоқда; қуйиш цехидаги иш жараёни.

Суратчи Б. ТЎРАЕВ. (ЎзА).

Тошкентдаги «Юлдуз» тикувчилик ишлаб чиқариш бирлашмасининг жамоаси иккита қўшимча сменада текинга ишлаб берди. Фирма тайёр маҳсулотларни сотишдан тушган пулни ва иш ҳақининг ҳаммасини ҳукуматга қарашли бўлмаган «Соғлом авлод учун» халқаро хайрия жамғармасига топширди. Тикувчилар давлатнинг ёш авлод тўғрисидаги ғамхўрлигига жавобан ана шундай ҳашар ўтказдилар. Ёш авлод республиканинг маънавий ва моддий бойликларини асраши ва кўпайтириши лозим.

«ЮЛДУЗ» ДА ҲАШАР

Фирма жамоаси «Ўзбекенгилсаноат» давлат уюшмасидаги касбдошларини ҳам шу ташаббусга эргашишга чақирдилар. Ўзбекистон Республикаси мустақиллигининг икки йиллигини байрам қилишга бағишланган митингда умумхалқ ҳашари ўтказиш ва яхши ташаббусни қўллаб-қувватлаш ҳақида саноат, транспорт, алоқа, қишлоқ хўжалиги меҳнатчиларига мурожаатнома қабул қилинди.

Ўзбекистон миллий ахборот агентлигининг мухбири «Юлдуз» бирлашмасида ўтказилган шанбаликлардан бирида иштирок этди.

— Жамоамизнинг деярли 90 фоизи хотин-қизлардан иборат, — деди корхонанинг бош муҳандиси Галина Липодат. — Биз иккита шанбалик иш режаларини олдиндан туздик, барча цехларда, бўлинмаларда ва участкаларда хом ашё билан таъминотда узилиш бўлмаслиги ғамини едик. Жун газлама ва астарбоп газламаларни, бошқа маҳсулотларни Россия, Беларусь, Литвадаги ҳамкорларимиздан сотиб олдик. Намангандаги шойи комбинати билан азалий алоқаларимиз бор, у ердаги касбдошларимиз бизни қўллаб-қувватлашмоқда, маҳсулотнинг бир қисмини мижозларнинг хом ашёсидан тикдик. Шу сабабли ишлаб чиқаришда узилиш бўлмади, қўшимча сменада тайёрлаш мўлжалланган барча маҳсулотлар — эркаклар костюмлари, аёллар плашчлари, бошқа бир қанча турдаги буюмлар ишлаб чиқарилди.

Бирлашма жамоаси икки қўшимча сменада ўттиз миллион сўмга яқин пул ишлади ва уни «Соғлом авлод учун» жамғармасининг ҳисоб дафтарчасига ўтказди. Бундан ташқари, «Юлдуз» фирмаси шу жамоат ташкилоти тузилган пайтда унинг жамғармасига уч миллион сўм таъсис пули ўтказди.

Т. ГОЛУБКИНА,
ЎзА мухбири.

Катта йўл бошида

ҒАЛАТИ ЙИГИТ

Бу туркум остида эътиқоди бут, имони саломат, ўз манфаатидан умум манфаатини афзал кўра оладиган кишилар ҳақида мақолалар бериб бормоқчимиз. Ҳамма даврларда ҳам ростгўй, ҳур-фикрли, эътиқодли кишилар жамиятнинг ривожини белгилашган. Ҳозир ҳам юртимизнинг келажаги, мустақиллигимизнинг омонлиги ана шундай кишиларга боғлиқ.

Шарқнинг буюк алломаларидан бири, замондошимиз Алихон Тўра Соғуний ҳазратлари ёзадилар: «Дунёда яшаган ҳар бир кишининг аямлик, қизғаниб сақлайдиган беш нарсаси бордир: биринчиси — жони, кейингилари — дини, моли, оиласи, она Ватанидир».

Хўш, биз етти ёшдан хатимиз чиқиб, ўн етти ёшда ёппасига саводхон бўлган юртнинг зиёлилари ана шу беш нарсадан қай бирини кўпроқ афзал кўрдик? Жонимиз ширин, уни юрт учун фидо этмоқликдан қўрқдик-да, динимизни унут десалар унутдик, молимиз учун ҳатто соғлик-саломатликдан воз кечганмиз ҳолда Ватан меҳрини юрагимизга жо этолмадик. Энг ёмони бизнинг авлод фақат ўзини ўйлайдиган, қорин дарди-ю, мол-дунё ташвишидан бўлагини билмайдиган бўлиб ўсдик. Совет тузуми бизни ана шундай муте, ўз манфаатидан бўлак нарсани кўрмайдиган қилиб тарбиялагани рост. Лекин энди мустақиллигимиз ўз қўлимизда-ку! Баъзан атрофдагиларга, ўзим яхши билган кишиларга қараб чўчиб кетаман. Айрим ёшлари фақат ўзинигина ўйлайдиган, тузукроқ яшаш учун ғururидан, эътиқодидан воз кечадиган юртнинг эртасидан хавотирланаман.

Ана шу ҳадиклар орасида учратганим, танишганим, сўзлашганим эътиқодли кишилар борлиги бир таскин беради юрагимга.

Бурҳонжон ўзи бир бошқача олам. феъл-атвори, дунёқараши, бу чигал турмушимизга муносабати бировларникига ўхшамайди. Бир қарашда уни китоб қаҳрамонларига ўхшатасан. У танлаган йўлидан қайтмайди. Таниганлар уни «ғалати йигит» дейишади. Унга ҳавас ҳам қилишади. Бўлмаса ўзи уддабурон, тадбиркор йигит. Қиламан деса, қўлидан кўп иш келади. Шу пайтгача ўзини савдо-сотиққа урганда, ҳозир данғиллама иморати, тагида машинаси бўларди. Ундай қилолмади. Шаҳар комсомол қўмитаси котиблигига сайланишга бир баҳя қолганда номзодини қайтиб олишга мажбур қилишганда ҳам фикридан қайтмади.

Ўшанда бир қоқилди. Тўғрироғи, унга панд беришди. Кўзини мошдек очиб қўймоқчи бўлишди.

Бурҳонжон бу адолатсизликни вақтнинг ҳукмига ҳавола этди. Орадан ҳеч қанча фурсат ўтмай яна шу ўрин бўшаб қолди. Яна конференция, яна сайлов. Бу сафар ҳамма Бурҳонжоннинг етакчи бўлиб сайланишига ишонарди. Бироқ...

Уни шаҳар партия қўмитасининг собиқ биринчи котиби чақириб қолди. Суҳбат дангалчасига бўлди: «Мен шу ерда эканман, сен униб-ўсмайсан», деб айтди ўша пайтдаги биринчи котиб. Сабаби унинг қариндошлари орасида «катта» билан келишолмайдиганлар ҳам бор экан. Шу пайтгача ўз меҳнати билан оёққа туриб келаётган, нимагаки эришган бўлса, ўзининг кучи билан эришгани учунми унга бу муносабат жуда ёмон таъсир қилди. Минг турфа хаёллар билан уйига қайтганда, уни онаси йиғлаб қарши олди. «Қўй ўғлим, шу ишингни ташла, катталарнинг қўлидан ҳар нарса келади» деб қўймади. Эртасига Бурҳонжон номзодини қайтиб олди. Амал курсисини онасининг кўз ёшларига алишмади. Ўша куниёқ ўз хоҳишига биноан ишдан бўшаб кетди.

Олти ой ишсиз юрди. Мутахассислиги бўйича иш сўраб боролмади. Сабаби Фрунзедаги технология институтини битириб, Қўқонга келганида шаҳардаги ягона сут маҳсулотлари комбинати бошлиғи уни ишга ололмади. Қариндоши бўлгани учун. Комсомолдаги «фаолияти» эса бошлиқларга эгилмагани, лаганбардорлик қилолмагани учун осонгина якун топди.

Бурҳонжон комсомолда ишлаган пайтларни жуда яхши эслайман. Қўқон комсомоли оёққа турган, гуллаб-яшнаган пайтлар эди у йиллар. Тағин ўйламанг, амал учун ишлаганмиди, ўзи етакчи бўлмагандан кейин ишни ташлаб кетди деб. Йўқ, у ўзида янгиликка куч сезди.

Комсомолда ишлаб юрганида «Мулоқот» деб номланган радиостудия ташкил этишганди. Ҳафтада бир эшиттириш тайёрлаб, ҳамшаҳарларига етказишарди. Ишдан кетишга кетди-ю, ана шу ишнинг хумори ҳеч қўймади. Шунинг таъсирида шаҳарда телестудия очиш ғояси туғилди. Бу фикрини комсомолда ёнма-ён ишлаган яқин дўсти Бахтиёржонга айтди. Унгаям бу гап ёқди.

Ишни «ноль»дан бошлашди. Видеотехникаси бор, шу ишнинг ҳаракатида юрган Шавкатжон Фозилов уларнинг жонига оро кирди. Уч киши бир бўлиб, кўрсатувлар тайёрлашди. Бир ярим йил давомида тўртта кўрсатув тажриба тариқасида эфирга узатилди. Бу орада Тошкент, Андижон, Наманганга роса қатнашди. Андижон билан шартнома туздилар. Телестудия очишга рухсат олишди. Уч-тўрт ой маош олмай ишладилар. Тушган пулларни йиғиб, видеомагнитофон олишди. Ҳозир қўқонликлар яхши кўриб томоша қиладиган «Мулоқот» телестудияси шу тариқа дунёга келди.

Бу борадаги қийинчиликлар ҳақида ортиқ сўзламай. Нима учун бу қийинчиликларни бўйниларига олганлари ва бундан нима наф кўрганларини айтай. Энг аввало улар ҳозир ҳамшаҳарлари хизматидалар. Элнинг қувончиниям, ташвишиниям биргаликда баҳам кўришаяпти. Ҳукуматимиз қарорларини, Президентимиз Фармонларини ҳам биринчилардан бўлиб халққа етказаётганлар. унинг бажарилишини кузатаётганлар ҳам улар.

Топаётганлари бир олибсотарникидан кўп марта кам. 15 минг атрофида маош оладилар. Ҳафтанинг етти куниям иш. Сабаби ҳали телевидение мукаммал аппаратлар билан таъминланмаган, маблағ етарли эмас. Топганларига техника сотиб олишаяпти. Яхшироқ кўрсатувлар тайёрлаш ташвиши билан яшашяпти.

— Энг муҳими, сенинг бировларга керак эканлигинг, сенинг борлигингни одамлар билиб туришгани, — дейди Бурҳонжон Шерматов. — Ҳозир ишларимиз анча яхши. Ниятларимиз улуғ. Имконият туғилса, ижодий ходимларимиз сафини кенгайтириб, кўп яхши кўрсатувлар тайёрласак деймиз.

Бугун Бурҳонжонни шаҳарда ҳамма танийди. Унинг қилаётган ишлари, тайёрлаган кўрсатувлари ҳамшаҳарлари эътирофига сабаб бўляпти. Лекин ҳамон йўлга тўсиқ бўлаётганлар бор. Тирноқ остидан кир қидираётганлар бор. Баъзан юмалоқ хат сабаб ҳокимиятга чақиртиришади.

Бурҳонжон ҳақ-ноҳақ отиладиган тошларга ўрганиб ҳам қолди. Гоҳ ҳаммасига қўл силтамоқчи бўладию, яна феъли қурғур қўймайди. Одамларга нафи тегмай яшолмайди.

Муяссар МАНСУР қизи,
«Туркистон» мухбири.
Фарғона вилояти.

ДАВР ВА ТЕАТР

Шу кунларда республикамиз бўйлаб мустақиллигимизнинг икки йиллигига қизғин тараддуд кетмоқда. Ҳамза номли отахон театр жамоаси эса бир йўла қўшалоқ байрамга ҳозирлик кўрмоқда. Ҳадемай улар ўзларининг 75 йиллик юбилейларини нишонлашади. Мустақиллик шарофати, байрам тараддуди, саҳна ва томошабин, келгуси режалар. Театрнинг бир гуруҳ актёрлари билан суҳбатимиз шу ҳақда.

Ёқуб АҲМЕДОВ, халқ артисти, Давлат мукофоти совриндори, театр директори

— Ҳар бир даврда театр зарур бўлиб келган. Ҳар бир давлат бошлиғи ўз давлатининг ҳозирги куни, ўтмиши, келажаги, айниқса ёш авлодини ўйлайдиган бўлса, албатта санъатга таяниши керак. Санъатга суянган одам қоқилибди ёки йиқилибди, деган гапни шу пайтгача бирон жойда эшитмаганмиз. Ҳамза театримизга тўхталадиган бўлсак, жуда кўплаб ўзбек авлодининг вакиллари театримиз спектаклларига интиқлик билан келишган, иштиёқ билан томоша қилишган. Қолаверса, ана шу томошаларда тарбияланишган. Жамоамизнинг мақсади бошқа театрлар қатори одамларни яхшиликка, эзгуликка чорлашдир. Ёшларга одоб, аҳлоқ нима эканлигини, чин инсоний фазилатларни билдириш кўрсатишдан иборат. Бундан ташқари замон қандай бўлишидан қатъи назар ҳақиқат ва адолат барибир юзага чиқишини, устун келишини уқтиришдир. Театримиз ўзининг 75 йиллик ижоди давомида ана шундай умуминсоний, олижаноб вазифаларни олдига қўйган ва бажариб келган. Ҳозир ҳам ана шу йўлдан дадил одимлаб, устозлар ишини давом эттирмоқда. Репертуаримиздаги айни кунларда намойиш қилинаётган 17—18 спектаклларда ҳам ана шу ғоялар маржондек ипга тизилган. Шунинг учун ҳам отахон театр деб аташади, менимча.

Саҳнамизда турли хил жанрдаги асарлар мавжуд. Буюк ўзбек халқининг буюк ўғлонлари ҳаёти ва ижодини кўрсатувчи Алишер Навоий, Мирзо Улуғбек, Нодирабегим, Бобур, Зебунисо, Амир Темур, қаҳрамон ўзбек аёли Тўмарис образлари дастлаб шу театр саҳнасида яратилган. Жаҳон классик асарларидан ҳисобланмиш «Отелло», «Кореалан» кабилар ҳам томошабинларга шу қутлуғ театрда кўрсатилган.

Юқорида таъкидланганлардан ташқари биз ҳозирги замон авторларини ҳам театрга кўплаб жалб этяпмиз. Бунинг учун барча имкониятларни ишга соляпмиз. Муҳими жамоамиз саҳнанинг ўзи билан чегараланмасдан кўпроқ меҳнаткашлар орасида бўлади, томошабинлар билан мулоқот уюштирамиз. Республикамизнинг турли бурчакларида ўтказилаётган тадбирларда қатнашишга ҳаракат қиламиз. Баъзилар театр сиёсатга аралашмаслиги керак дейишади. Мен бунга асло қўшилмайман. Чунки театр тарғиботчидир. У давлат, ҳукумат ҳамда ўз Президенти ўтказаётган сиёсатни халққа бадиий воситаларда етказиб бермоғи лозим. Бундан ташқари театрни давр кўзгуси деб аташ мумкин. Шу нуқтаи назардан ёндошадиган бўлсак айни кунларда биз яна асосий урғуни бир пайтлар қатағон қилинган ёзувчиларимизга қаратмоқдамиз. Абдулла Қодирий, Фитрат, Чўлпон кабиларнинг асарларини саҳнага олиб чиқиш бугунги энг муҳим вазифаларимиздир. Ҳозир Чўлпоннинг «Ёрқиной» ва Фитратнинг «Абулфайзхон» асарлари устида иш кетяпти. Ғафур Ғуломнинг «Шум бола» асари янгича талқинда саҳналаштирилмоқда. Буларни биз республикамиз мустақиллигининг икки йиллигига тақдим қилиш ниятидамиз. Яна бир катта асар — Шекспирнинг «Магбед»и устида иш кетяпти. Уни Тошкентда ўтадиган «Шарқ ва Ғарб» деб номланувчи фестивалда намойиш этамиз. Халқаро миқёсдаги бу анжуман ЮНЕСКО ҳомийлигида ўтади. Республика мустақиллиги байрамига театримиз юбилейи байрами уланар экан, бу ўз-ўзидан актёрларимизга қувонч бағишлайди. Шу билан бирга масъулият юклайди. Насиб этса, тўйни халқ байрами мақомида ўтказмоқчимиз. Яна бир эзгу ниятимиз театримизни Президент миллий театри деб аташ тўғрисида таклиф киритганмиз. Бундан асосий мақсад ўзбек драма санъатини жаҳон миқёсига олиб чиқиш ва Президентимиз ўтказаётган одил сиёсатни, амалга ошираётган хайрли ишларни қўллаб-қувватлаш ва тарғибот қилишдир. Бундай муқаддас вазифаларни амалга оширишда театримиз актёрлари маҳоратларини, меҳнатларини аямасликларига ишонаман. Хуллас Ҳамза театрининг санъаткорлари жамоаси улуғ ўзбек халқининг доимо хизматида.

Мадина МУХТОРОВА, актёр

— Байрам яхши нарса. Уни муносиб кутиб олиш учун тараддуд кўриш бизга азалий одат. Айни кунларда ким билан гаплашманг, қандайдир руҳий кўтаринки кайфият сезасиз. Театримизда ҳам шундай. Ҳозир иш қизғин. Томошабинлар талабига мос тушадиган бир неча янги саҳна асарлари олинди. Улар орасида «Ёрқиной» алоҳида ўрин тутади. Ундаги Қумри образи устида ишлаяпман. Яна Ғафур Ғуломнинг «Шум бола» асари асосида саҳналаштирилган «Шум болалар» спектаклини қўйяпмиз. Бу асар билан биз ёшларга катта йўл очилди. Унда асосан ёшлар қатнашади. Тўғри бу асар ёш томошабинлар театрида қўйилган, киноси ҳам бор. Лекин режиссёр С. С. Каприелов уни бутунлай бошқача услубда тайёрлаяпти. Шу пайтгача Ҳамза театрида бундай услуб қўлланилмаган. У мусиқали комедия қилиб қўйилмоқда. Композитор Алишер Икромов ўн битта қўшиқ ёзди. Қўшиқ текстлари Иброҳим Жиянов қаламига мансубдир. Балетмейстер Шокир Аҳмедов рақсларни саҳналаштирмоқда. Албатта қўшиқларни биз эмас «Наво» ансамбли ижро қилади. Драма актёри қўшиқ айта олмаса фожеа эмас. Мусиқали драма актёри куйлай олмаса қийин. Шум бола роли менга топширилган. Ҳар бир актёр 3-4 тадан ролни бажармоқда.

Энди гап томошабинларда қолган. Асаримиз кўнгилдагидек чиқиб улар талабини қондирсак, завқ улаша олсак мустақиллик байрами кунига муносиб туҳфамиз бўлади, деб ўйлайман. Шу ўринда яна бир нарсани таъкидлашни истардим. Томошабинлар кўпроқ комедия спектаклларга келишади. Бу яхши, албатта. Лекин хотин-қизлар ҳаётига боғлиқ «Алла» ёки Алишер Навоий, Мирзо Улуғбек каби сиймолар ҳаётига оид спектаклларга ҳам келиб, томоша қилишса, тафаккурларини бойитишса айни муддао бўлур эди. Уларнинг театрга кўпроқ келиши биз актёрларга илҳом бағишлайди.

Гавҳар ЗОКИРОВА, Республикада хизмат кўрсатган артист, Ҳамза мукофотининг совриндори.

— Республикамизда янгиланиш, яшариш давом этмоқда. Ҳадемай, мустақилликнинг икки йиллигини нишонлаймиз. Албатта, истиқлолнинг оёққа туришининг ўзи бўлмаяпти. Бунга ҳаммамиз гувоҳмиз. Лекин, санъаткор ҳар қандай шароитда ҳам санъаткор бўлиб қолаверади. Биз халқнинг ёмон кунида ҳам, яхши кунида ҳам хизматдамиз. Театрга томошабин келиб, спектаклларимиздан кўнгли тўлса хурсандмиз. Ўша кун бизга байрам. Муҳими, улар томошани шунчаки кўрибгина қолмасдан, балки ўзини қийнаган саволга спектаклдан жавоб топса, дейман. Одамлар ўзларидаги баъзи камчиликларни саҳнамизда кўриб хатоларини тузатишса бизнинг муддаодир. Авваллари театр одамни тарбиялайди дердик. Энди ўйласам кўпроқ фикрлашга, хулоса қилишга ёрдам берар эканмиз. Театрга бораман деб одамлар ясан-тусан қилишса, худди байрамдагидек ўзларида яхши кайфият уйғотишса, ниятимизга эришган бўламиз. Баъзан оналар ёш болаларини ҳам олиб келишади. Бу бир томондан ўзларига, бизга ҳам қийинчилик уйғотади. Маъмурият ёш болаларга томоша пайтида қараб туриш учун шароит яратишни мўлжаллаган эди. Ҳозирча амалга ошгани йўқ.

Спектаклларимиз турли жанрларда. Жумладан «Эдип»ни олайлик. Яқинда телевизорда кўрсатишди. 1971 йил театрга келганимда дастлаб шу спектаклда ўйнаганман. Ўша пайтда одамлар ҳар бир спектаклни актёрлар номи билан аташарди. Шаҳарда Шукур аканинг спектакли деган шов-шув тарқалган эди. Фожеа асар бўлса ҳам томошабинларга таъсир кучи ҳали ҳануз сусаймаган. Тўғри, Шукур ака, Олим ака каби устозлар такрорланмас актёрлардир. Лекин жамоамизда талантли, умидли актёрлар ҳам кўп. Француз муаллифи Пуаре асари асосида Ёдгор Саъдиев «Алдагани хотин яхши» спектаклини қўйди. Унда жуда ҳаётий мавзу қамраб олинган. Оилани сақлашда аёл кишининг тутган ўрни, унинг ақл-заковати хусусида гап боради. Эркаклар оилага аёлга нисбатан енгилроқ қарашади. Қирқ ёшдан ошган бўлса ҳам эркак ўз уйига бир қизни бошлаб келади. Ақлли аёл оилани сақлаб қолиш учун дод-вой қилмайди, балки ақл билан иш юритади. Жанри бўйича маъюс комедияга мойил бу спектаклни кўриб томошабинлар ҳам кулади, ҳам куяди. Муҳими зал тўла. Томоша давомида залда пашша учса эшитилади. Улар ҳар бир актёрнинг оғзини пойлаб туришади. Баъзи спектакллар қатори воқеаларни олдиндан айтиш имкони йўқ. Жамият, инсон борки оила муаммоси бўлаверади. Бу асарни кўрган томошабин ўзига зарур нарсани ҳазил тариқасида олади. Спектакл муваффақиятининг иккинчи томони — ундаги воқеа ҳар бир миллат оиласида борлиги. Шу ўринда Мамажон Раҳмоновнинг айтган гаплари ёдимга тушди. Катта бир лавозимда ишлайдиган оғайним, — деган эдилар у киши, — бир аёл билан элакишиб юрар экан. Хотини билиб қолиб бутун маҳаллани бошига кўтариб шовқин солган. Бу билан фақат ўзига зарар қилиб, оиласи бузилиб кетди.

Спектакль ана шундай шароитларда аёл киши ақл билан иш тутиши зарурлигини намойиш қилади. Шахсан ўзим ҳам оилани сақлаш кўпроқ биз аёллар зиммасида деб ўйлайман. Истагим «Алдагани хотин яхши» каби турмуш, ҳаёт муаммоларини ўзида акс эттирган, томошабинларга манзур бўладиган асарлар кўпайса. Ўзингиз ўйлаб кўринг, «зангори экран»даги Марианна, Марияни одамлар нима учун бу қадар қизиқиш билан кўришяпти. Ўйлаб қарасангиз, фақат ҳаётий лавҳаларда одамлар ўртасидаги муносабат кўрсатилган. Инсоний муносабатлар доимо барчани бирдек қизиқтирган ва шундай бўлиб қолади.

Ҳар бир оилада ҳам майда-чуйда ҳафагарчиликлар бўлади. Театримиз эса катта оила. Авваллари ҳаммамизда андиша кучли эди. Жамоамиздаги ўзаро гап-сўзлар театр деворидан ташқарига чиқмас эди. Замона зайлими, билмадим бу сафар ҳамма нарса республикага тарқалди. Матбуотда чиқди. Бегуноҳ парвардигор, холос. Гуноҳсиз инсон йўқ. Шукурки театримизнинг халқ орасидаги обрўсига путур етмади. Шахсан мен бўлган воқеани, умуман майда-чуйдаларни ўткинчи деб биламан. Тўғрисини айтганда ҳамма актёрнинг кўнглини бир пайтда олиб бўлмайди. Кимдир бу йил тилга тушади, кимдир кейинги йили очилади. Фақат ишлаган актёргина ютади, менимча. Ишдан ноливган эмас, иш кўп деган актёр бахтлидир.

Ёдгор САЪДИЕВ, Республикада хизмат кўрсатган артист, Ҳамза мукофоти совриндори

— Мустақиллик туфайли республикамизда катта ўзгаришлар бўлди. Худди шундай ўзгаришлар театримизда ҳам бўляпти. Бу нарса айниқса театр раҳбарияти ўзгаргандан кейин жуда яққол сезилди. Яхши тарафга, албатта. Бозор иқтисодига ўтиш туфайли иқтисодий тангликни бошдан кечираётганимиз сир эмас. Лекин муҳими маънавий қашшоқликка тушмаслигимиз керак. Бунинг учун санъат, театр катта роль ўйнайди. Иқтисод, сиёсат ўз йўлида, жойига тушиб бораверади. Халқнинг кимлигини, қандайлигини белгилайдиган нарса маданиятдир. Очиғи, Президентимиздан, мустақил республикамиздан ҳали умидларимиз катта. Санъатнинг ривожига, театримизга қўлдан келган ёрдамларини аяшмаяпти. Чунки ҳар қандай қийинчилик пайтида ҳам санъаткор борса, одамлар кўнглидан ғубор ювилади. Мустақиллигимизга икки йил бўлди. Болача оёққа турди. Бу икки ёшли гўдак ҳали ўсади. Уни мустаҳкам оёққа туришида биз санъаткорлар камарбаста бўлишимиз лозим. Сабр қилсанг, ғўрадан холва битар, дейишади. Халқимиз сабр-тоқатли. Баъзилар нима учун истиқлол, шу икки йил мобайнидаги воқеалар хусусида спектакл қўймаяпсизлар, дейишади. Менимча, бундай асар ҳали пишиб етилмаган. Лекин аслида ўйлаб кўрсангиз, «Ёрқиной» ҳам шу давр маҳсулидир. Унда Пўлат образини яратяпман.

Юбилейга келсак, кейинги йиллар мен учун қувонарли бўлди. «Алдагани хотин яхши»ни саҳналаштирдим. Ишдан бўш пайтларимда, унинг кўнгилдагидек чиқиши учун ҳамма ёрдамлашди. Ўн учинчи марта қўйилаётган бўлса ҳам, зал тўла.

Яна бир нарса хусусида тўхталиб ўтмоқчиман. Ўтган воқеалар, театрдан кетиб қолганимизни мухлислар билади. Бир нарсадан хурсандман. Аброр Ҳидоятов номли театрдан қайтиб, яна шу азиз, қутлуғ даргоҳга келганимда мени самимий кутиб олишди. Бир мен эмас, кўпчилик қайтиб келдик. Ҳозир ҳаммамиз бир оила аъзоларидек ишлаяпмиз. Ҳаммамизнинг, ҳар биримизнинг мақсадимиз — театрнинг аввалги мавқеини тиклаш.

Фатхулла МАЪСУДОВ, актёр

— Мустақиллик ўзбек халқи эришган энг буюк ютуқлардан бири. Унинг эзгу самараларини ҳар қадамда сезяпмиз. Театримизда ишлар юришиб кетгани ҳам шундан аслида. Кетма-кет янги спектакллар саҳналаштирилмоқда. «Шум болалар»ни асосан ёшлар ижро этмоқда. Лекин катталар, раҳбарият зарур имконни тўла яратиб беряпти. Унда Омон ролини ўйнамоқдаман. «Абулфайзхон»даги Раҳимбекни ҳам менга топширишди. Уни Марат Азимов саҳналаштирмоқда. Театримиз доимо отахон тетар бўлиб қолиши учун биз ёшлар ота-боболаримиз, устозларимиз удумларини сақламоғимиз лозим. Бу демак яхши-яхши спектакллар қўйиб, яхши образлар яратиб халқимизга хизмат қилишдир. Бу даргоҳга келганимга ҳали кўп бўлмади. 1986 йили келганман. Дастлаб режиссёр ёрдамчиси бўлиб ишладим. Икки йилдан кейин актёрлик бўш ўринлари учун ижодий конкурс қилишди. Олти киши синовдан ўтдик. Шундан буён томошабинлар хизматидаман. Юбилей арафасида қўйилаётган учта спектаклдаги образларимни кўнгилдагидек яратиб, томошабинлар олқишини ололсам, халқимизга энг катта туҳфам шу бўлади.

Муқаддас Солиқ қизи суҳбатлашди.

СУРАТЛАРДА: Ёқуб Аҳмедов ёш актёрлар даврасида. «Шум бола» спектаклидан кўриниш.

«ТАНГРИ БОЛАЛАРИ» ИЗИДАН

Операция энг кичик деталларигача режалаштирилган эди. Франция жанубида жойлашган Экс-ан-Прованс шаҳрининг жиноят қидирув полицияси гуруҳ бошлиғи Филипп Рио «Тангри болалари» тариқати изига тушиб, улар нималар билан шуғулланиши тўғрисида батафсил маълумот тўплаш учун икки ярим йилдан кўпроқ вақтини сарфлади. Аммо полиция изланишлари натижалари билан таништиришдан олдин Францияда ҳам, шунингдек бошқа мамлакатларда ҳам тақиқланган бу тариқатнинг ўзи нима, у нималарга чорлайди, деган саволга жавоб беришимизга тўғри келади.

Бу тариқатга 60-йилларнинг охирларида асли ўзи руҳоний-услубчи бўлган, сўнгра эса ўша вақтда кенг тарқалган «хиппи»ликка ихтисослашган Дейвид Берг деган кимса асос солган эди. У Инжилнинг айрим оятларини, айниқса яқинларга муҳаббат қисмини анчайин ўзига хос шарҳлай бошлади. Бергнинг изоҳлашича, Оллоҳ бандаларига ўз яқинларини юксак-мавҳум севишнигина эмас, балки анчайин амалий севишни, яъни улар билан тез-тез жинсий алоқада бўлиб туришини буюрган. Ва бу мажбурият ёш ва қондошлик муносабатларидан қатъи назар барчага баробар тегишлидир. Янги тариқатнинг асосчиси ўта нозик бу мавзуни назарийлаштириш билангина кифояланмади. Назария унга ҳаракат учун бевосита туртки ҳам эди. Саккиз хотини, боз устига яна қанчалаб аёлларнинг эътиборида бўлган бу одам ўз қизи Деборрани ҳам бирга бўлишга мажбур этган. Дарвоқе, айнан шу қизнинг отасига қарши кўрсатмалари бу тариқат устидан иш қўзғашга ва уни АҚШ ҳудудида тақиқлашга сабаб бўлган эди.

Бошига тушиши мумкин бўлган адолатли жазодан қочиб қутилиш мақсадида Берг шогирдларига ўз фаолиятларини яширин ҳолатда давом эттиришни буюрди. Ўзи эса аввал Италияга, кейинчалик Перуга кўчиб ўтиб, ўша ердан қўл остидагиларга фармойиш бериб турди. «Тангри болалари» ҳам ўзгартирилиб, «Муҳаббат оиласи» деб атала бошланди. Бироқ, номи ўзгартирилгани билан тариқатнинг моҳияти аслича қолаверади. Борига қаноат қилиш нималигини билмайдиган «авлиё ота» ўз муридларининг шаҳвоний имкониятларидан тариқатнинг фаровонлиги йўлида фойдаланишга қарор қилди. Бунинг учун методика ҳам ишлаб чиқилди, уни қисқача қилиб, «И. Б.», яъни «Ишвали балиқчилар» деб атадилар. Ҳатто «И. Б.» ҳақида тушунча берувчи махсус қўлланма сотувга чиқарилди. Бу қўлланмада Берг оммавий истеъмолчиларни, ёҳуд яна ҳам яхшиси, «йирикроқ балиқлар» — сиёсатчи ва банк эгаларини шаҳвоний хизмат учун қандай қилиб тезроқ ва ишончли тарзда «қармоққа илинтириш» йўлларини муфассал тилга олади. Тариқат улардан даромад манбаи сифатида ҳам, стратегик мақсадлар учун ҳам фойдаланиши мумкин эди. Зарурат туғилганда бунинг учун пўписа қилишдан ҳам тоймасдилар. «Тангри болалари» энг катта муваффақиятга Филиппинда эришди. «Ишвали балиқчалар» усули билан мудофаа вазирлигининг деярли барча юксак мартабали раҳбарлари тўрга тушишди. Манила марказидаги тариқат жойлашган каттагина саройнинг кечаю-кундуз ҳарбийларнинг кучайтирилган соқчилари қўриқлаб туриши ҳам бекордан бекорга эмас эди.

«Учинчи дунё» мамлакатларида мустаҳкамланиб олган тариқат 80-йилларнинг охирларида аста-секинлик билан Амриқо ва Оврупага қайта бошлади. Францияга, у гарчанд икки хил маънода жарангласа-да, лекин анчайин жимжимадор бўлган «Чегарасиз оила» номи билан қайтди. Узоқ изланишлардан сўнг Филипп Рио Францияда тариқатпарастларнинг 12 та «маданият ўчоқлари» борлигини аниқлади. Унинг эътиборини мамлакат жанубидаги Эгий шаҳарчаси билан ёнма-ён жойлашган Бастидонн вилласи айниқса ўзига тортди. У ерда бир неча ўн эркак ва аёл, шунингдек 40 нафар бола яшарди. Шу билан бирга Бергнинг муридлари болалар сонини яширишга ҳаракат қилаётганликлари маълум бўлиб қолди: болалардан ҳеч бири мактабга қатнамас, боғ айланишга ҳам уларни 8—10 кишилик гуруҳга бўлиб, сўнг ташқарига чиқаришар эди. Шу боис теварак-атрофдагиларга ҳақиқатан ҳам виллада бор-йўғи бир неча оила яшайдигандек туюларди. Ўз ўтмишидан бутунлай юз ўгиришга аҳд қилган тариқатпарастлардан бири Бастидонн вилласидаги турмуш ҳақида кўпгина воқеаларни сўзлаб бергандан кейин полициячиларнинг шубҳаси ишончга айланди. Хуллас, унинг ҳикоясидан «Тангри болалари» катталар билан болалар ўртасидаги шаҳвоний ўйиндан асло воз кечмаганликлари, янги одамларни даврага тортиш ва кассани тўлдириш ҳам эски синовдан ўтган «Ишвали балиқчалар» орқали амалга оширилиши маълум бўлди.

Тариқатпарастлар ўзларини кузатишаётганини пайқаган заҳоти дарҳол эҳтиёт чораларини кўришди, ташқи дунё билан борди-келдиларни кескин камайтиришди. Бунинг устига Франция жанубига АҚШдан, шунингдек, тариқат фаолият кўрсатаётган бошқа мамлакатлардан зудлик билан кўчма компьютерлар келтирилди... «Факс—модем» деб аталувчи махсус блок билан таъминланган тариқатпарастлар тажрибали маҳфий жосуслар каби телефон орқали кодлаштирилган маълумотларни бир-бирларига ҳеч бир қийинчиликсиз узата бошладилар.

Тариқатпарастлар ўзларини қораловчи ҳужжатларни йўқ қилиб юборишга улгурмасинлар учун полициячилар Бастидонн вилласига ва «Тангри болалари»нинг бошқа таянч нуқталарига тўсатдан бостириб кирдилар. Дарҳақиқат, улар ўйлагандек бўлди. Жумладан, кейин маълум бўлишича, тариқатпарастлар томонидан йўқ қилинишга ҳукм этилган видиокассеталардан бирида катталар билан болаларнинг «шаҳвоний ўйини» ёзилган экан. Аммо бу кассетани полиция топа олмади. Шундай бўлсада, мазкур операция натижасида 132 кичкинтой махсус болалар муассасасига ўтказилди, катта ёшдаги 12 кишига кичик ёшдагиларга нисбатан аҳлоқсизлик қилганликда айбнома қўйилди.

Ҳойнаҳой Девид Берг қаерда деб сўрамоқчидирсиз? Яшириниб юрибди, фақат шу нарса аёнки, «хипар-руҳоний» қондошлик негизига қурилган айш-ишратга ҳамон қонмай яшамоқда. Буни қарангки, ғайри аҳлоқий бу машғулотга ҳатто ўз невараси Мэрини ҳам тортиб улгурган. Яқинда бузуқи бувижонидан қочган қизалоқ шу нарсаларни сўзлаб берди. Франция журналларидан бирининг таъкидлашича «Тангри болалари» ёки у ердагиларнинг таъбири билан айтганда «Чегарасиз оила» Россияда ҳам илдиз ота бошлаган. Бинобарин, эҳтиёт бўлишга тўғри келади...

Вячеслав ПРОКОФЬЕВ.
Париж.

КЕЧА БУГУН ЭРТАГА

● ХИТОЙНИНГ 88 яшар раҳбари Дэн Сяопиннинг соғлиғи кун сайин ёмонлашмоқда. Ҳозир у кундалик ишлар билан шуғуллана олмаяпти.

Японидаги Киодо Цуцин ахборот маҳкамасининг хабар қилишича, Хитойдаги ислоҳотларнинг муаллифи бўлмиш Дэн Сяопин апрель ойидаёқ Пекиндаги касалхонага жойлаштирилган. Июль ойининг бошларида саломатлиги унчалик яхшиланмаган бўлса ҳам, касалхонадан чиқарилган. Ҳозир у фақат оила аъзолари ва шахсий котиби билангина муомала қилмоқда.

⊙ ТОЖИКИСТОН ҳукумати тожик-афғон чегарасидаги аҳволга алоқадор муаммоларни сиёсий йўл билан бартараф этишга интилмоқда.

Тожикистон ташқи ишлар вазири Рашид Алимов кеча журналистлар билан суҳбатда айтишича, вазирлик Афғонистон, Ўзбекистон ва Россия ташқи ишлар вазирликларига ноталар юбориб, тахминан август ойининг ўрталарида Душанбеда бўладиган тўрт томонлама учрашувда қатнашишга таклиф қилди. Учрашувдан мақсад тожик-афғон чегарасидаги вазиятнинг барча жиҳатларини бартараф этиш ва қўшни давлатга ўтиб қолган тожик қочқинларини юртига қайтаришни тезлаштиришга оид ҳужжатларни ишлаб чиқишдан иборат.

⊙ ОЗАРБАЙЖОН пойтахтида тузилган қўмита арманлар томонидан босиб олинган ерларни озод қилиш билан шуғулланишни ўзига мақсад қилиб олди. Унинг вазифасига Қорабоғдаги Озарбайжон шаҳар ва қишлоқлари ва Озарбайжоннинг Арманистон билан чегарадош туманлари аҳолисининг она юртида яшаш ҳуқуқини, шон-шарафи ва қадр-қимматини ҳимоя қилишдан иборат.

⊙ ГРУЗИЯ давлатининг бошлиғи Эдуард Шеварнадзе Абхазияда ўт очишни тўхтатиш ва унга риоя этилишини назорат қилиш воситаси тўғрисидаги битимни имзолаш маросимида қатнашишни республика парламентининг раиси Вахтанг Гогуадзега топширди. Бугун Грузия делегацияси Сочига жўнаб кетди.

КЕЧА БУГУН ЭРТАГА

БУ КЎҲНА ДУНЁ

ВОҚЕАЛАР · ХАБАРЛАР · ҲОДИСАЛАР

ХОРИЖДА НИМА ГАП?

ТУРКИЯ Арманистон Озарбайжон можароси зонасига БМТ кучлари жойлаштирилишини талаб қилади, деди мамлакат Бош вазири Тансу Чиллер. Туркия ҳукумати бошлиғининг таъкидлашича, у Озарбойжонга ёрдам бериш учун Ғарб давлатларининг раҳбарлари билан музокара ўтказмоқчи. «Туркия арманларнинг Озарбайжонга қарши тажовузини бепарво кузатиб тура олмайди, арманларнинг ҳужумларини тўхтатиш чораларини кўриш зарур», — деб таъкидлади Т. Чиллер.

* * *

ВАШИНГТОНГА расмий ташриф буюрган Украина мудофаа вазири К. Морозов ҳарбий маҳкама раҳбари Л. Эспин томонидан қабул қилинди ва унинг биринчи ўринбосари У. Перри билан музокара ўтказди. Пентагон вакилининг маълум қилишича, Украинадаги ядро қуролларини тугатиш муаммолари муҳокама қилинган.

Украина вазири АҚШ давлат котибининг янги мустақил давлатлар бўйича махсус маслаҳатчиси С. Тэлботт билан ҳам учрашди. Бу учрашувда ядро қуролини тарқатмаслик тўғрисидаги битим, Украинадаги портловчи ядровий каллакларнинг тақдири каби масалалар муҳокама қилинди.

СУРАТДА: Испания. Мадрид кўчаларида. Р. ЖАББОРОВ олган сурат.

ДАНГ-БАРАНГ ОЛАМ

УЗГА САЙЁРАЛАРДА БИР КЕЧА-КУНДУЗ ҚАНЧАГА ТЕНГ?

● МАЪЛУМКИ, ерда бир кеча кундуз 24 соатга тенг. Хўш, ўзга сайёраларда-чи? Фанда бу саволга ҳам жавоб бор. Масалан, Меркурийда бир «сутка» 88 кунга тенг, Марсда эса 24,6 соат, Юпитерда 9,9 соат, Сатурнда 10,3 соат, Уранда 10,7 соат, Нептунда эса 15,8 соатга тенгдир.

ЭҲ, ВАСЯ, ВАСЯ!

⊙ ПЕРМЛИК ота-она ўз ўғлига Гриша деб исм қўйишган эди. Аммо бу исмни Гриша 2 ёшдан ўтгач, ўзгартиришга мажбур бўлишди. Бунга Гришанинг ўзи сабаб бўлди, яъни у 2 ёшдан ўтгач, биринчи айтган сўзи «Мен, Васяман» дегани бўлди. Бу исмни у шунчалик аниқ-тиниқ қилиб айтдики, натижада ота-онаси унинг исмини Вася деб ўзгартиришга мажбур бўлишди.

ШУ ҲАМ ТАНЛОВ БЎЛДИ-Ю

⊙ ОМСКДА бўлган танловни ажойиб ҳам деб бўлмайди, ғаройиб ҳам. Уни аҳмоқона танлов дейиш мумкин. Негаки, у ерда энг аччиқ сўкишлар танлови бўлди. Тўғри, танлов оғзаки эмас, балки ёзма равишда ўтди, лекин оқ ит, қора ит — барибир ит деганларидек бу танлов ҳам...

Бу оддий танловлардан эмас, унинг ҳам совринлари бор, яъни бир шиша шампан 5 минг сўм пул.

Қизиғи шундаки, ҳакамлар ҳайъатининг ҳозир боши қотган: ғолибни ва у «ихтиро» этган сўкишни қандай эълон қилиш борасида.

ШИЛЛИҚҚУРТЛАР ПИВОНИ ХУШ КЎРАДИ

⊙ КЕЛЬН шаҳридаги қишлоқ хўжалиги илмий текшириш муассасаси ходими Аксел Папенхагеннинг айтишича, шиллиққуртлар пивохўр бўларкан. Демак, қишлоқ хўжалигида улардан қутулишнинг йўли бор, — деб хулоса чиқаради Аксел. — Бунинг учун агар томорқангизда шиллиққурт кўпайиб, экинларингизга зарар етказаётган бўлса, томорқангизнинг маълум жойларини ковлаб, ўша жойларга пиво тўла консерва банкасини қўйиб қўйинг. Қарабсизки, бир ҳафтада шиллиққуртлар пивога бўкиб ва чўкиб ўлади.

ИККИНЧИ ДАВРА БЎСАҒАСИДА

Ўзбекистон иккинчи чемпионатида биринчи даврадан сўнг танаффус давом этмоқда. Фурсатдан фойдаланиб, жамоаларнинг ўйини, биринчи давра хусусида фикр мулоҳазаларимизни муштарийлар эътиборига ҳавола қилмоқчимиз.

СОРБОНЛАР

Мусобақа жадвалининг юқори поғоналарида кутилган пешқадамлар — «Нефтчи» ва «Пахтакор». Ўтган йили биринчи даврадан сўнг тошкентликлар фарғоналик футболчилардан бир очко кўп тўплаб олдинда боришган бўлса, бу ёзда таътилга «Нефтчи» аъзолари икки очко устунлик билан чиқишди. Мухлислар Фарғонада пешқадамлар ўртасида бўлиб ўтган учрашув натижаси ушбу фарқни таъминлаганига эътибор бериб, кўп нарса иккинчи даврада пойтахтда пешқадамлар ўзаро беллашган кун ойдинлашади, ғолиб ким бўлишини балки ўша куни биламиз, дейишмоқда. Балки шундайдир, балки... Ҳар ҳолда чемпион бўлиш учун асосий рақибнигина эмас, барча рақибларни ортда қолдириш шартлигини ёдда сақлаганимиз маъқул.

Ю. В. Саркисян бир неча йиллар мобайнида ўз жамоасига сингдирган ҳужумкор руҳдаги ўйин айрим ўйинчилар ўзгарганидан қатъи назар сақланиб келмоқда. Стасюк, Резанцев, Роткович каби етакчилар ўрнига Қўқондан таклиф этилган «кўмакчи»лар Рустам Абдуллаев, Атоян, Османов вилоят маркази шарафини муносиб ҳимоя қилишмоқда. «Нефтчи»нинг ҳужум чизиғи кўпчиликда ҳавас уйғотмоқда. Рустам Дўрмонов, Рустам Абдуллаев, Альберт Цараев ярим ҳимоячилару ҳимоячилар кўмагида ҳужумкор ўйин намойиш қилгани боис Фарғонадаги ўйингоҳ доим мухлислар билан тўла. Шу билан бирга пешқадамнинг ҳимоя чизиғи аввалги йилларга нисбатан бўшроқ кўринганини ҳам айтиб ўтмоқ лозим. Фарғоналиклар бахтига рақиблари кўпроқ ўз дарвозалари дахлсизлигини таъминлаш билан овора бўлишмоқда. Иккинчи даврада яшаш учун кураш авжига чиққан палла нафақат совринли ўринлар учун курашаётганлар, балки қуйи поғоналардан жой олиб турган жамоалар ҳам ўз бахтини рақиб дарвозасидан ахтаришга мажбур бўлганда «Нефтчи» ҳимоячиларига кўп нарса боғлиқ бўлиши, шубҳасиз. Чунки пахтакорчилар Жиззахдаги ўзаро беллашувда фарғоналиклар дарвозабонию ҳимоячиларини нақ уч бор доғда қолдирганликларини унутмасликлари аниқ.

«Пахтакор» сафига Миржалол Қосимов қайтгани жамоа ўйинига ижобий таъсир кўрсатди. Маҳоратли бу ярим ҳимоячининг яшил майдонда бирга бўлиши командадошларига руҳий мадад бўлибгина қолмай, Миржалол ўйинлар тақдирини ҳал қилган тўпларнинг муаллифи сифатида ҳам «Пахтакор»га фойда келтира бошлади. Унинг ёнида чемпионатнинг энг сермаҳсул тўпурари Шуҳрат Мақсудов ҳам ўзини дадилроқ тутиб, кетма-кет чиройли голлари билан мухлислар дилига чироқ ёққани шубҳасиз. Мураббийлар дарвозабон Павел Бугалога эътирозлари йўқлигининг таъкидладилар. Бошқалар ҳақида эса Баҳодир Иброҳимов ҳали уларнинг чўққилари анча олдинда экани, шу маррани забт этиш учун йигитлар кўп тер тўкишлари лозимлигини бир неча бор айтиб ўтди. Афсуски, пахтакорчиларга қарши майдонга тушаётган рақиблар, (айниқса, Тошкентдаги Марказий ўйингоҳда) донгдор жамоанинг салобати босгани туфайлими, бошқа сабаблар боисми, ўйин бошланмай турибоқ ўзларини мағлуб деб, руҳан тушкунликка тушишлари тошкентликларга ҳам зарар келтирмоқда. Жонни ортиқча қийнамай ғалаба қозонишга кўникиб қолаётган пахтакорчилар сал жиддийроқ қаршиликка учрашлари билан очко йўқотмоқдалар. Ўз чемпионатимиз учрашувларида бу ҳолат жамоа натижаларига ҳал қилувчи таъсир кўрсатмаса-да, халқаро учрашувларда «Пахтакор»га, пахтакорчилар кўпчиликни ташкил қилган миллий терма жамоамизга қимматга тушиши эҳтимолдан йироқ эмас.

Сорбонлар ким чемпион бўлишини ўзаро ҳал қилишга тайёргарлик кўриб юришибди. Бироқ бошқалар бунга рози бўлармикан?

МУХОЛИФЛАР

Ўзбекистон футболида ўзига хос ўринга эга бўлган жамоалардан бири Наманганнинг «Навбаҳор»и десак, ҳеч муболаға бўлмайди. Ўтган йили ҳар икки биллур совринларимизнинг соҳиби бўлишдек шарафга муяссар наманганликлар таркиби мавсумлар орасида деярли тўла ўзгарганидан хабар топганимизда «Навбаҳор» пешқадамлар сафига қайтиши учун қанча вақт керак бўларкан, деб ўйга толгандик. Биринчи давра якунлари бекор хавотир олганимизни намойиш этди. Фарғона водийсининг турли жамоаларидан, асосан ўз вилоятидан иқтидорли футболчиларни жамлашга эришган Бахтиёр Бобоев «Навбаҳор» анъаналарини давом эттира оладиган командани мухлисларга тортиқ этди. Бугунги «Навбаҳор» сафларида Абдуқодиров, Турсунов, Ҳабибуллин, Ёржон Ёралиев ўзларининг муқим ўринларига эга бўлиб, Келдиев, Байрамов каби тажрибали футболчилар билан бирга муваффақиятли ўйин намойиш қилиб келмоқдалар. Намангандаги Марказий ўйингоҳ биринчи даврада энг кўп томошабинни қабул қилиб олганини ҳам эслатиб ўтиш жоиз. «Навбаҳор»нинг етти учрашувини расмий маълумотларга кўра 93,5 минг томошабин кўрган.

Томошабинларни жалб қилиш бўйича мамлакатимиз ўйингоҳлари ичида кейинги кўрсаткич Жиззах шаҳридаги ўйингоҳга тегишли. Биринчи даврада «Сўғдиёна» учрашувлари стадионга 73 минг томошабинни жалб қилди. Бунинг сабаби жамоанинг таркиби деярли ўзгармаганида, футболчилар ўтган мавсумдаги каби бу йил ҳам совринли ўринни забт этиш иштиёқида тўп суришаётганида бўлса ажаб эмас.

Назаримизда совринли ўринлар учун асосий кураш юқорида номлари тилга олинган тўрт жамоа ўртасида борадиган кўринади. Бироқ кимга қайси медаллар насиб этиши кўп жиҳатдан мусобақа жадвалининг ўртасидан жой эгаллаб турган бир қатор жамоаларга ҳам боғлиқ. Уларнинг ҳар бири пешқадамларнинг нафақат битта, балки иккита очко олиб қўйишга ҳам қодир. Биз шундай жамоалар сирасига Андижоннинг «Наврўз», Бухоронинг «Нурафшон», Тошкентнинг Марказий Ҳарбий спорт клуби, Қўқоннинг «Темирйўлчи» каби командаларини киритишимиз мумкин.

Биродар Абдураимов мураббийлик қилаётган ҳарбийлар жамоаси хусусида турли фикрлар юритилмоқда. Чемпионатни жуда бўш бошлаган команда дастлабки беш учрашувдан тўрттасида мағлубиятга учраганига қарамай қаддини ростлаб олди. МҲСК номи билан илк бор майдонга тушган куни команда пахтакорчилардан 1:6 ҳисобида енгилгач, матбуот конференциясида Биродар Абдураимов футбол бугунги мағлубият билан тугамайди, мағлубият ортидан ғалабалар ҳам келади деганда, бу сўзлар шунчаки ўзини оқлашдай туюлганди. Бироқ навбатдаги турда «Политотдел»ни 4:0 ҳисобида ютган ҳарбийлар биринчи даврада шундан кейин фақат бир бор майдонни мағлуб бўлиб тарк этдилар холос. Команданинг ўйини тошкентлик мухлисларни ўзига жалб эта бошлагани ҳам диққатга сазовор. Ҳозирча берилган юқори баҳолар тўғри эканини иккинчи давра тасдиқлашига умид қилиб қоламиз. Шунда медаллар учун кураш янада кескин руҳда ўтади. Бундан эса биринчи навбатда биз мухлислар манфаатдормиз.

Ҳарбийлар билан боғлиқ яна бир жиҳат: учрашувларни томоша қилгани ўйингоҳга ташриф буюрган ишқибозлар чинакам катта футбол руҳини ҳис қилишмоқда. Ҳарбий оркестр ўйинга жўр мусиқаларни ижро этиши, ҳарбий хизматчи йигитларнинг жамоани қўллаб-қувватлаш вақтида айтган ўринли қочиримлари, ўйингоҳдаги вазият чинакам дам олиш учун шароит яратмоқда.

Дарвоқе, ҳарбийларгина эмас, балки олий табақанинг яна бир вакили Гулистоннинг «Шифокор» жамоаси ҳам ўзига ҳамкорлик қилувчи мусиқий оркестрга эга экан. Бунга «Пахтакор» билан учрашув чоғи гувоҳ бўлдик.

ЯШАШ УЧУН КУРАШАЁТГАНЛАР

«Шифокор» майдон марказини кесиб ўтган чоғи футболчиларни олға чорлаб куй янграй бошларкан. Аммо афсуски, гулистонлик футболчилар мусиқани унча яхши тушунмайдиган кўринишади. Акс ҳолда, ўзлари бор-йўғи 12 та тўп киритганлари ҳолда дарвозаларидан нақ 44 тўп ўтказиб юбормаган, йирик ҳисобда мағлубиятга учраш бўйича рекорд ўрнатмаган бўлишармиди.

Олий табақадаги ўз ўрнини сақлаб қолиш ҳақида қайғуришга мажбур бўладиганлар орасида Тошкентнинг «Трактор», Чирчиқнинг «Чирчиқ» жамоалари ҳам борлиги ачинарли. Чунки ҳар икки жамоада ҳам иқтидорли ўйинчиларни, уларнинг чиройли ҳаракатлари самарасини айрим учрашувларда бевосита кузатиб, уларга барқарорлик етишмаётганини ҳис қилдик.

Мирзаҳаким ТЎХТАМИРЗАЕВ, «Туркистон»нинг футбол шарҳловчиси.

КЕЧА, БУГУН, ЭРТАГА

● **РОССИЯ** Олий Кенгашининг Ранси Р. Хасбулатов Халқаро славянлар академиясининг академиклигига бир овоздан сайланди.

● **РОССИЯ** Президенти Борис Ельцин Виктор Баранниковни ишда йўл қўйган жиддий камчиликлари учун хавфсизлик вазири лавозимидан озод қилди.

● **ТУРКМАНИСТОНДА** шу йилнинг октябрь ойида миллий валюта — манат жорий этилиши расмий равишда эълон қилинди. Президент Сапармурод Ниёзов бугун Умумтуркманистон кенгашида сўзлаган нутқида шу гапни айтди.

Россиянинг эски нусхадаги пуллари бекор қилиниши муносабати билан вужудга келган муаммога тўхталиб, Президент бу қарор миллий валютани жорий этиш муддатларини белгилашда ҳал қилувчи аҳамиятга эга бўлгани йўқ, деб таъкидлади.

● **ОЗАРБАЙЖОН** Бош Вазири Сурет Ҳусайнов Агдам арманийлар томонидан босиб олинганини вақтинчалик мағлубият деб атади. Унинг сўзларига қараганда, бир ой муқаддам ҳокимиятни қўлга олган Озарбайжон раҳбарияти душманга зарба беришни уюштириши учун вақт керак бўлади. У «ғалаба қозонадиган ва Озарбайжон ерларини қайтариб олишга қодир бўлган жанговар армия»ни вужудга келтириш муҳим вазифа, деб ҳисоблайди.

● **ҚИРҒИЗИСТОН** батальони Афғонистон-Тожикистон чегарасини ҳимоя қила бошлайди. Кеча ярим тунда 500 жангчидан иборат батальон Хоруг-Ишкошимга етиб борди. У Ишкошим ва Мурғоб отрядларининг иккита заставасига жойлаштирилади. Батальон кўнгиллилардан шартнома асосида тузилган. Шартнома зобитлар билан уч ой, аскарлар билан эса ярим йил муддатга расмийлаштирилган.

Газета саҳифаланаётганда:

ЎзАдан ушбу хабарни олдик. Унда ёзилишича, эндиликда электр қувватидан текинга фойдаланмоқчи бўлган тошкентликлар катта жарима тўлайдилар. Бундай ҳолларга йўл қўймаслик учун бир қанча чора-тадбирлар кўрилди. Хусусан, Тошкент шаҳар электр тармоқлари корхонаси яқинда қабул қилган низомга мувофиқ, шахсий ҳовлиларида оилавий тантаналарни ўтказадиган кишилар электр қуввати сарфи учун олдиндан ҳақ тўлашлари керак. Бу қоидаларни бузган шахсларга жиддий иқтисодий жазо берилади.

Бошқа янгиликлар ҳам бор. Энди хоҳлаган кишилар ташқаридаги электр ҳисоблагичларни квартира ичига ўрнатишлари мумкин. Электр ҳисоблагичларни ўғирлаш ҳоллари кўпайгани сабабли шундай тўхтамга келинди. Бундай электр аппаратларни ишлаб чиқарадиган Вильнюс ва Витебск заводлари бу маҳсулотлар нархини жуда ошириб юборгани учун олис хориждан сотиб олиш қулайроқ бўлиб қолди.

Келгуси сонда:

● **СИЗГА НИМА БЎЛДИ, ЙИГИТЛАР?**

● **ҲАВО ЙЎЛЛАРИ: МИЛЛИЙ КАДРЛАР ТАЙЁРЛАНАДИМИ?**

Соғлом авлод учун

БАРДАМЛИК ГАРОВИ

Ўзбекистон Республикаси спорт тиббиёти уюшмага бирлашди.

Давлатнинг миллатни соғломлаштириш йўлида амалга оширган қатор амалий тадбирлари бу жамоат ташкилотининг юзага келиши ва оёққа туришида асосий омил бўлди. Бу ташкилотнинг мақсади ва вазифалари ҳақида уюшма президенти, профессор, тиббиёт фанлари доктори Саид МАХСУМОВ сўзлаб бердилар.

— Тиббиётимиз узоқ йиллар давомида фақатгина беморларни даволаш билан шуғулланди. Касалликнинг олдини олиш, соғломлаштириш ишлари диққат-эътиборимиздан четда қолиб келди. Инсон соғлом бўлиши учун унга тоза ҳаво, таркибида зарарли моддалар бўлмаган мева-чева, тоза сув ва атроф-муҳит, шунингдек, мўътадил иқтисод ҳамда юксак турмуш тарзи зарур эканлигини унутиб қўйган эдик.

Уюшмамиз кишиларни жисмоний жиҳатдан тарбиялаш ва чиниқтириш орқали даволаш йўлидан боради. Шу ерда ҳар йили такрорланадиган грипп касаллигини, бу касалликдан қутилиш учун катта маблағ сарфланишини эслаш ўринли. Аслида эса соғлом одамга касаллик юқавермайди.

Асосий вазифамиз ҳар бир кишига ёшликдан ўз соғлиғини асраш ҳамда чиниқишнинг фойдасини англаб етишда ёрдам беришдан иборат. Спорт тиббиётининг эшиги унга муҳтож бўлган ҳар бир киши учун очиқ бўлиши лозим. Ҳар бир киши малакали мутахассисдан ўзига зарур бўлган маслаҳатни олиш имкониятига эга бўлиши керак. Республиканинг барча минтақалари ва аҳоли тоифаси, айниқса, олисдаги туманлар, кичик шаҳарлар ва қишлоқлар аҳолиси диққат-эътиборимизда бўлади. Бунинг учун анчагина маблағ, давлат ҳамда тижорат тузилмаларининг ёрдами, ҳар хил тоифадаги мутахассисларнинг кўмаги керак бўлади, албатта. Аммо гап янги авлод соғлиғи ҳақида кетар экан, бу сарф-харажат ва ғамхўрликлардан қочмаслик керак.

Бизга яхши моддий-техник база зарур. Ҳозир уюшма ихтиёрида Тошкент ва Нукус шаҳарларида жойлашган иккита республика физкультура-даволаш диспансери ҳамда ўнта вилоят ва ўн иккита шаҳар физкультура-даволаш марказлари бор. Бундан ташқари республика поликлиника ва тиббиёт маслаҳат марказларида даволаш физкультурасига ихтисослашган 900 тадан кўпроқ кабинет ишлаб турибди. Аммо буни етарли деб бўлмайди. Муаммони ҳал қилиш учун боғларда, дам олиш зоналарида, ўйингоҳларда янги-янги соғломлаштириш марказларини ташкил этиш зарур. Бундай оммавий ишларни амалга ошириш учун махсус услубият адабиёти, янги дастурлар ва тестлар ишлаб чиқиш зарур.

Биз ҳозир шу масалалар билан шуғулланяпмиз. Ҳозир уюшма 1200 олий ва ўрта маълумотли мутахассисларни бирлаштирган. Аммо бу камлик қилади. Бизнинг ҳозирги мақомимиз ўзимиз мутахассислар тайёрлашимизга ҳуқуқ беради. Шуни ҳисобга олиб Тошкентдаги республика физкультура-тиббиёт базасида танлов ўтказишни, илмий-амалий семинарлар, конференциялар, тиббиёт ходимларининг малакасини ошириш курсларини ташкил этишни режалаштиряпмиз. Ўзбекистон тиббиёт институтларида спорт йўналишидаги врачларни тайёрлаш ҳамда ёшларни яқин ва узоқ чет мамлакатлардаги ўқув юртларига ўқишга юбориш имконияти бор. Педагоглар, спорт мураббийлари, жисмоний тарбия ходимларининг бир қисми ўзбек давлат жисмоний тарбия институтида махсус таълим оладилар.

Уюшманинг идораси жойлашган Тошкентдаги республика жисмоний тарбия — тиббиёт диспансери шу тариқа соғломлаштириш ва мутахассислар етказиб берадиган марказга айланади.

Соғломлаштириш ва чиниқтириш тарбиясини бола туғилган пайтдан бошлаш керак. Кейин — у боғчага, мактабга, ҳунар-техника билим юрти, техникум, олий ўқув юртига борганида ҳам бу тарбияни давом эттириш лозим. У камолга етиб корхона, муассаса ёки қурилишда ишлаганида ҳам назорат унутилмаслиги зарур. Шу тариқа уюшмада аҳолининг ҳар хил тоифаси билан иш олиб борадиган комиссиялар тузилган. Бу ўринда мажруҳлар ҳам унутилмаганини, улар билан ҳам алоҳида комиссия ишлашини эслатиб ўтиш жоиздир.

Республика пойтахти, вилоятлар ва Қорақалпоғистонда уюшманинг филиаллари, бўлимлари ва бошқа тузилмаларини очамиз.

Бу янги ташкилот ўз-ўзидан пайдо бўлиб қолгани йўқ, деб давом этди С. Махсумов. Унинг ташкил бўлишида энг оммавий ва севимли ўйинимиз футболнинг ўрни катта. Футболнинг қайта туғилишида эса республика ҳукумати ва Президентимиз Ислом Каримовнинг спортнинг бу турини ривожлантириш юзасидан яқинда қабул қилган қарорлари муҳим омил бўлди. Илмий асосланган ҳамда кенг амалиётга суянган спортчилар саломатлигини таъминлаш, уларнинг соғлиғини кузатиб бориш, лозим бўлганида спортчини даволаш тизими айнан мана шу футбол атрофида юзага келди. Спорт тиббий ходимлари гуруҳининг футбол жамоалари ва терма жамоа аъзолари билан олиб борган иши ниҳоятда самарали бўлганлиги фикримизнинг исботидир.

Футбол соҳасида эришилган тажрибани спортнинг барча турларига татбиқ қилиб бўлмайди, албатта. Спортнинг ҳар бир тури хусусиятидан, спортчиларнинг касб-кори, ёши, жисмоний ҳолатидан келиб чиқиб, иш олиб бориш керак. Аммо бу тажрибаларни уюшма фаолиятига асос қилиб олса бўлади.

Уюшмамиз республикада яқинда таъсис этилган ҳукуматга қарашли бўлмаган «Соғлом авлод учун» хайрия жамғармаси билан мустаҳкам ҳамкорликда иш олиб боришини алоҳида таъкидлаб ўтишни истардим.

Ҳозир вилоятлар, шаҳарлар, туманлар ҳокимликлари, соғлиқни сақлаш муассасалари ва спорт ташкилотлари билан биргаликда даволаш-соғломлаштириш муассасалари тармоғини кенгайтириш, уларнинг моддий-техника базасини мустаҳкамлаш ҳамда юксак малакали ходимлар билан таъминлаш устида иш олиб бормоқдамиз.

Яқин йилларда эса Тошкентда республика соғлиқни тиклаш маркази ишга тушади.

Т. ГОЛУБКИНА, ЎЗА мухбири.

ЖАҲОНГИР ТУҒИЛГАН ҚИШЛОҚДА — ЖИМЛИК

Улуғ бобомиз Соҳибқирон Амир Темур ҳазратлари таваллуд топган жой тарихий манбаларда Шаҳрисабздан 13 чақирим масофада жойлашган қишлоқ экани айтилган. Тарихчи олимларнинг фикрича, бу табаррук маскан Яккабоғ туманидаги Хўжаилғор қишлоғидир.

Шу кунларда Ўзбекистон мустақиллигининг икки йиллик байрамига қизғин тайёргарлик кўрилмоқда. Шаҳар ва қишлоқларимизда бу қутлуғ санани умумхалқ шодиёнаси сифатида нишонлаймиз.

Пойтахтимиз Тошкент шаҳрининг марказида Амир Темур ёдгорлик мажмуи ўрнатилиши ҳақидаги қарор кўнгилдаги иш бўлди.

Хўш, Амир Темур туғилган қишлоқда бу борада нима ишлар қилиняпти? Шундай савол билан Яккабоғ тумани ҳокими Темир Шоназаров ва Амир Темур номидаги жамоа хўжалиги раиси Эштемир Расуловларга мурожаат этдик. Улар Хўжаилғор қишлоғида Жаҳонгирга ҳайкал ўрнатиш, тарих музейи ташкил этиш, шаҳарнинг марказий кўчасига Амир Темур номини бериш каби ҳайрли тадбирларни айтдилар.

Шу кунларда Хўжаилғорга табиий газ ўтказилмоқда. Хўжаликка ичимлик суви келтирилган.

Яккабоғда ана шундай эзгу ишлар қилинганини эътироф этган ҳолда, таъкидлаш керакки, бояайтилган тадбирлар ҳозирча режа, холос. Хўжаилғор қабристони ёнида Амир Темур номини тилга олмоқ жасорат бўлган йилларда бир гуруҳ миллатпарвар кишиларнинг саъй-ҳаракатлари туфайли ўрнатилган «Бу ерда Амир Темурга ёдгорлик ўрнатилади» деб ёзилган ғиштин супача атрофини ўт босиб, қаровсизликдан кўзга кўринмайдиган ҳолга келган.

Пойтахтда улуғ бобомизга ҳайкал ўрнатилаётган бир пайтда Соҳибқирон туғилган қишлоқда хотиржамлик, хафсаласизлик кайфияти ҳукм сураётгани кишини ранжитади.

Мустақиллик куни — 1 сентябргача қолган қисқа фурсатдан унумли фойдаланиб, хўжаилғорликлар, қолаверса, Яккабоғ, Шаҳрисабздаги мутасадди раҳбарлар Амир Темур номи билан боғлиқ жойларда ободонлаштириш ишларини амалга оширадилар, буюк бобомиз хотирасини улуғлайдилар, деган умиддамиз.

А. ТАЙПАТОВ, ЎзА мухбири.

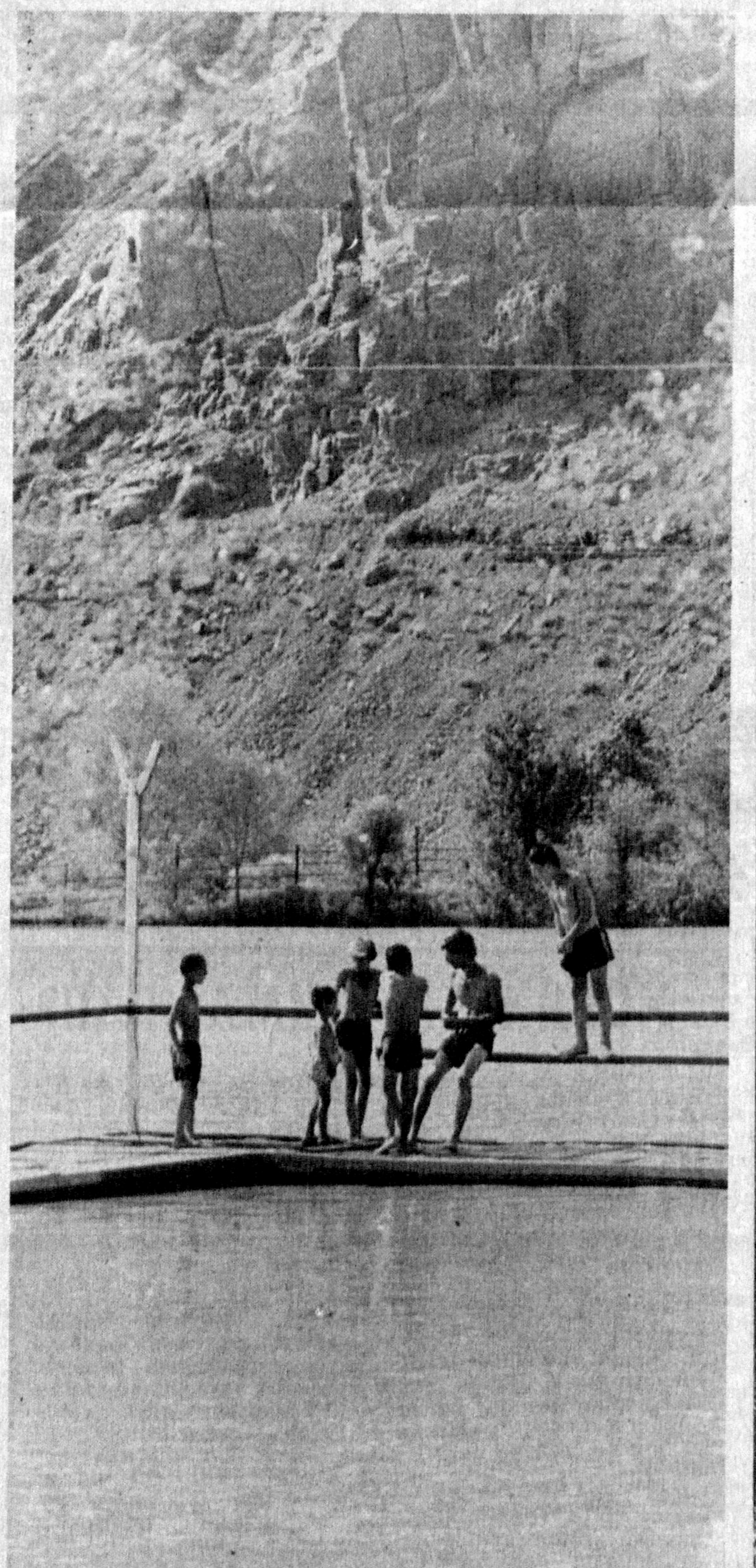

Қоядай эмраниб, сувдай тўлғаниб кечар БОЛАЛИК.

Муҳаммад АМИН сурати.

Ибратли тадбирлар

«БАХТ УЙИ» ТЎЙХОНАГА КЕЛДИ

Ҳозир ҳамма жойда тўй тантаналари авжида. Кўчаларда безатилган келин-куёв машиналари карвони ортидан ҳавас билан боқиб қолувчилар ҳам кам эмас.

Самарқанд туманида ана шу анъанага барҳам беришга қарор қилинди. Бундан кузланган мақсад — тўй эгаси ортиқча чиқим қилмайди, шунингдек, автомобиль ҳалокати ҳодисалари камаяди.

Энди келин-куёв никоҳдан ўтиш учун «Бахт уйи»га бориб юрмайди. Аксинча, фуқаролик ҳолатини қайд қилиш бўлими ходимлари тўйхонага келиб, тайёр ҳужжатни уларга топширади. Ҳатто суратчини ҳам бирга олиб келади. Маҳаллий ҳокимият жорий этган бу янгилик барчага манзур бўлмоқда.

Туманда тўй-маъракаларнинг асосий қисми оқшом чоғи эмас, балки эрта тонгда ўтмоқда.

(ЎзА мухбири).

Бош муҳаррир: Жаббор РАЗЗОҚОВ
Таҳрир ҳайъати: М.АБДУСАМАТОВА, А.АҲМЕДОВ (бош муҳаррир ўринбосари), К.ЖУМАНИЁЗОВ, З.МАМАДАЛИЕВ, К.РАҲИМОВ, З.РИХСИЕВ (масъул котиб), С.РУСТАМОВ.

Таъсис этувчи: ЎЗБЕКИСТОН ЁШЛАР ИТТИФОҚИ МАРКАЗИЙ ҚЎМИТАСИ ва "ТУРКИСТОН" ИЖОДИЙ ЖАМОАСИ
газета 1925 йил 8 февралдан "Ёш ленинчи" номи билан чиқа бошлаган.

ТАҲРИРИЯТ: хатлар ва оммавий ишлар — 32-56-57; ёшлар сиёсати ҳамда фан ва халқ таълими — 32-57-93; ижодкор ёшлар — 32-57-52; иқтисод, қишлоқ ёшлари, спорт ва ватанпарварлик — 32-55-81; ахборот ва бадиий безаш — 32-53-98; тижорат — 32-58-48; қабулхона — 32-56-58.

МАНЗИЛИМИЗ: 700083, Тошкент, Матбуотчилар кўчаси, 32-уй.
Нашр кўрсаткичи: 64607

Газетамиз ҳафтанинг сешанба, пайшанба, шанба кунлари чиқади.

Қўлёзмалар ҳамда суратлар муаллифларга қайтарилмайди ва таҳлил этилмайди.

Ўзбекистон Республикаси Президенти Маҳкамасининг Ишлар бошқармаси ҳузуридаги «Шарқ» нашриёт-матбаа концерни. Манзилгоҳи: «Буюк Турон» кўчаси, 41-уй. 1 2 3 4 5 6
Рўйхатдан ўтиш тартиби № 00130. Буюртма Г — 336. 62462 нусхада босилди, ҳажми — 2 босма табоқ. Офсет усулида босилган, қоғоз бичими А—2. Босишга топшириш вақти — 21.00. Босишга топширилди — 20.00 да.